

Hallituksen esitys eduskunnalle työeläkelakien ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työntekijän eläkelakia, merimieseläkelakia, yrittäjän eläkelakia, maatalousyrittäjän eläkelakia, kunnallista eläkelakia, valtion eläkelakia, kansaneläkelakia, Eläketurvakeskuksesta annettua lakia sekä eräitä eläkelakien voimaannolakeja.

Esityksessä korostetaan työkyvyttömyyseläkettä hakevien kuntoutusmahdollisuuksien selvittämisen ensisijaisuutta suhteessa työkyvyttömyyseläkeratkaisuun. Työeläkelaitoksille säädettäisiin velvollisuus antaa työkyvyttömyyseläkettä hakevalle henkilölle omaloitteisesti ennakkopäätös oikeudesta ammatilliseen kuntoutukseen niissä tilanteissa, joissa ammatillisen kuntoutuksen myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työeläkelakien säännöksiä leskeneläkkeen vähentämisestä, kun leski on leskeneläkettä vähennettäessä vanhuuseläkkeellä tai täyttänyt vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta ei ole vielä hakenut eläkettä maksuun. Lakeja ehdotetaan täsmennettäväksi siltä osin kun leskeneläkkeen vähentäminen on tehty lesken laskennallisen työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi

säännös, jonka mukaan leskeneläke tarkistettaisiin uudelleen, kun leskelle myönnetään uusi eläke uusien perusteiden.

Työeläkelakien voimaannolakeja ja eräitä voimaantulosäännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaisesti määrätyissä työkyvyttömyys-, työttömyys-, vanhuus-, ja perhe-eläkkeissä ensisijaiset etuudet vähennettäisiin pääsääntöisesti, kuten voimassaolevissa työeläkelaeissa säädetään, jos eläkkeensaajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai etuuden määrä muuttuu.

Yksityisten alojen työeläkelakeja ehdotetaan muutettaviksi siten, että eläke laskettaisiin päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 karttumisprosentin mukaan myös vuosilta 2006—2009.

Työntekijän eläkelakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös eläkelaitosten kustannustenjaokerien viivästyskorosta. Lisäksi työeläkelakeihin ja eräisiin muihin lakeihin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisluonteisia korjauksia.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	5
1 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI.....	5
1.1 Työkyvyttömyyseläkettä hakevien kuntoutusmahdollisuuksien selvittämisen ensisijaisuus suhteessa työkyvyttömyyseläkeratkaisuun.....	5
1.2 Leskeneläkkeen vähentäminen.....	5
1.3 Perintäkulujen periminen vakuutuksenottajalta.....	7
1.4 Kustannustenjakoerien viivästyskorko.....	8
1.5 Vuoden 2004 sääntöjen mukainen eläkkeiden yhteensovitus.....	8
1.6 Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta.....	8
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	9
2.1 Työkyvyttömyyseläkettä hakevien kuntoutusmahdollisuuksien selvittämisen ensisijaisuus suhteessa työkyvyttömyyseläkeratkaisuun.....	9
2.2 Leskeneläkkeen vähentäminen.....	10
2.3 Perintäkulujen periminen vakuutuksenottajalta.....	10
2.4 Kustannustenjakoerien viivästyskorko.....	10
2.5 Vuoden 2004 säännösten mukainen eläkkeiden yhteensovitus.....	10
2.6 Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta.....	11
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	11
4 ASIAN VALMISTELU.....	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	13
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	13
1.1 Työntekijän eläkelaki.....	13
1.2 Työntekijän eläkelain voimaanpanolaki.....	15
1.3 Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta.....	16
1.4 Merimieseläkelaki.....	16
1.5 Laki merimieseläkelain voimaanpanosta.....	17
1.6 Laki merimieseläkelain muuttamisesta.....	17
1.7 Yrittäjän eläkelaki.....	17
1.8 Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta.....	17
1.9 Maatalousyrittäjän eläkelaki.....	17
1.10 Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta.....	18
1.11 Kunnallinen eläkelaki.....	18
1.12 Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta.....	18
1.13 Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta.....	19
1.14 Valtion eläkelaki.....	19
1.15 Laki valtion eläkelain voimaanpanosta.....	19
1.16 Laki valtion eläkelain muuttamisesta.....	20
1.17 Kansaneläkelaki.....	20
1.18 Laki kansaneläkelain muuttamisesta.....	20
1.19 Laki takueläkkeestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta.....	20
1.20 Laki Eläketurvakeskuksesta.....	20
2 VOIMAANTULO.....	20
3 SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	21
LAKIEHDOTUKSET.....	22
1. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta.....	22
2. Laki työntekijän eläkelain voimaanpanolain 26 §:n muuttamisesta.....	25

3. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	27
4. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	28
5. Laki merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta	31
6. Laki merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	33
7. Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta	34
8. Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 26 §:n muuttamisesta	37
9. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta	39
10. Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 25 §:n muuttamisesta	41
11. Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta	43
12. Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännösten muuttamisesta	45
13. Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	46
14. Laki valtion eläkelain muuttamisesta	47
15. Laki valtion eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta	49
16. Laki valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	50
17. Laki kansaneläkelain 13 §:n muuttamisesta	51
18. Laki kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	52
19. Laki takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	53
20. Laki Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	54
LIITE	56
RINNAKKAISTEKSTIT	56
1. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta	56
2. Laki työntekijän eläkelain voimaanpanolain 26 §:n muuttamisesta	61
3. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	63
4. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	64
5. Laki merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta	69
6. Laki merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	71
7. Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta	72
8. Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 26 §:n muuttamisesta	77
9. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta	79
10. Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 25 §:n muuttamisesta	82
11. Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta	84
12. Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännösten muuttamisesta	88
13. Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	90

14. Laki valtion eläkelain muuttamisesta	91
15. Laki valtion eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta.....	95
16. Laki valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	97
17. Laki kansaneläkelain 13 §:n muuttamisesta	98
18. Laki kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	99
19. Laki takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantu- losäännöksen muuttamisesta	100
20. Laki Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	101

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja sen arviointi

1.1 Työkyvyttömyyseläkettä hakevien kuntoutusmahdollisuuksien selvittämisen ensisijaisuus suhteessa työkyvyttömyyseläkeratkaisuun

Kuntoutus on ensisijaista työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden. Ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksena on ehkäistä työkyvyttömyyttä ja parantaa ansiomahdollisuuksia. Työntekijän eläkelain (395/2006: *TyEL*), merimieseläkelain (1290/2006: *MEL*), yrittäjän eläkelain (1272/2006: *YEL*), maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006: *MYEL*), kunnallisen eläkelain (549/2003: *KuEL*) ja valtion eläkelain (1295/2006: *VaEL*), jäljempänä *työeläkelait*, mukaisen ammatillisen kuntoutuksen myöntäminen edellyttää muun muassa, että asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma aiheuttaa uhkan tulla työeläkeläisissä säädetyllä tavalla työkyvyttömäksi. Työeläkelaitokset järjestävät tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta vakuutetuille, joilla on ollut työansioita vähintään 33 930,09 euroa (vuoden 2014 tasossa) työkyvyttömyyden alkamista edeltäneiden viiden vuoden ajalta. Työeläkelaitosten lisäksi Kansaneläkelaitos järjestää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) perusteella tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma on aiheuttanut tai sen arvioidaan aiheuttavan lähivuosina vakuutetun työtai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaisen heikentymisen.

Työeläkeläisissä on korostettu kuntoutuksen ensisijaisuutta suhteessa työkyvyttömyyseläkkeeseen siten, että eläkelaitokselle on asetettu velvollisuus varmistaa ennen työkyvyttömyyseläkepäätöksen tekemistä, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Myös kansaneläkeläisissä (568/2007) on vastaava kuntoutuksen ensisijaisuutta korostava säännös.

Päätös henkilön oikeudesta ammatilliseen kuntoutukseen annetaan hakemuksesta. Työ-

eläkelaitokset voivat antaa päätöksen myös ennakkopäätöksenä, jos kuntoutuksen sisällöstä ei ole vielä tarkempaa tietoa. Tällöin päätös kuntoutuksen sisällöstä annetaan myöhemmin.

Kuntoutuksen ensisijaisuutta korostavat säännökset ovat yleisluontoisia eivätkä ne ohjaa kuntoutusmahdollisuuksien selvittämisen toteuttamistapaa. Kuntoutustoimien käynnistymiseen vaikuttaa se, että ammatillista kuntoutusta on haettava, jotta se voidaan myöntää. Eläkelaitos voi esimerkiksi toimittaa työkyvyttömyyseläkkeenhakijalle ammatillisen kuntoutuksen hakulomakkeen ja neuvoo henkilöä hakemaan ammatillista kuntoutusta. Eläkelaitos voi neuvoo työkyvyttömyyseläkkeenhakijaa hakemaan myös muuta kuntoutusta. Kuntoutusasian tarkempi selvittely ja työhön palaamista tukevien toimenpiteiden käynnistäminen voi viivästyä, jos työkyvyttömyyseläkkeenhakija ei syystä tai toisesta hae kuntoutusta. Nykytilanteessa onkin mahdollista, että kuntoutuksen käynnistymisen viivästyminen tarpeettomasti, mikä voi vähentää kuntoutuksella saavutettavia tuloksia eli henkilön mahdollisuuksia kuntoutua työkykyiseksi ja jatkaa työuraa.

1.2 Leskeneläkkeen vähentäminen

Työeläkelakien mukaan lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakeihin ja niihin rinnastettaviin lakeihin perustuvat eläkkeet vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä ensisijaisia etuuksia, joita ovat muun muassa tapaturmavakuutuslakiin (608/1948) perustuva päiväraha ja tapaturmaeläke sekä liikennevakuutuslain (279/1959) nojalla myönnetty omaan vammaan perustuva ansionmenetykskorvaus ja eläke. Lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Jos leski ei saa edellä mainittua vähennettävää eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttö-

myyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä.

Leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien mukainen eläke muuna kuin osa-aikaeläkkeenä. Jos leski saa laskennallisen eläkkeen perusteella vähennettyä leskeneläkettä ja hänelle myönnetään muu oma eläke kuin osa-aikaeläke, leskeneläke tarkistetaan ja leskeneläkettä vähennetään todellisen, myönnetyn eläkkeen määrällä. Säännöksen tarkoituksena on, että lesken oma eläke otetaan huomioon oikean määräisenä, sillä laskennallinen eläke voi poiketa huomattavastikin lopullisen eläkkeen määrästä.

Työeläkelakien mukaan, jos leskellä ei ole alle 18-vuotiasta perhe-eläkkeeseen oikeutettua lasta ja hän edunjättäjän kuollessa on eläkkeellä tai 65 vuotta täyttänyt, leskeneläkettä vähennetään heti leskeneläkkeen alkamisaikasta. Jos leskellä ei ole alle 18-vuotiasta perhe-eläkkeeseen oikeutettua lasta eikä leski edunjättäjän kuollessa saa omaa eläkettä, leskeneläkettä vähennetään kuuden kuukauden alkueläkkeen jälkeen. Lesken laskennallinen eläke otetaan tällöin vähennyksessä huomioon sen suuruisena kuin se olisi ollut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä.

Jos leskellä edunjättäjän kuollessa on alle 18-vuotiaita perhe-eläkkeeseen oikeutettuja lapsia, leskeneläkettä vähennetään nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Lesken laskennallisen eläkkeenä pidetään tällöin sitä työkyvyttömyyseläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta.

Jos leski on leskeneläkkeen vähentämishetkellä vanhuuseläkkeellä, vähentämisessä otetaan työeläkelakien mukaan huomioon hänen saamansa vanhuuseläke. Leski on kuitenkin voinut jäädä julkisten alojen työeläkelakien mukaiselle vanhuuseläkkeelle ammatillisessa eläkeiässä ja jatkaa työskentelyä yksityisten alojen työeläkelakien piiriin kuuluvassa työssä. Tai hän on voinut päättää jonkin yksityisten alojen työeläkelakien piiriin kuuluvan työsuhteensa ja saada sen pe-

rusteella vanhuuseläkettä, mutta jatkaa edelleen rinnakkaista työsuhdetta, josta vähentämishetkellä ei ole myönnetty vanhuuseläkettä. Työeläkelaeissa ei ole nykyisin riittävästi säännelty sitä, mitä leskeneläkkeen vähentämisessä näissä tilanteissa otetaan huomioon lesken omana eläkkeenä.

Työeläkelaeissa ei ole säännelty myöskään sitä, mitä vähennyksessä otetaan huomioon silloin, kun leski on täyttänyt vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta ei ole vielä vanhuuseläkkeellä. Voimassaolevan lain mukaan on epäselvää, missä vaiheessa ja kuinka monta kertaa leskeneläkettä tulisi vähentää. Ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, että leskeneläkettä vähennettäisiin aina uudelleen, kun leskelle myönnetään jonkin työeläkelain mukainen oma eläke.

Viimeaikaisessa ratkaisukäytännössä lesken omana eläkkeenä on otettu huomioon lesken ansaitsema eläke edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun asti, jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei ole vielä vanhuuseläkkeellä. Samoin, jos leski on jonkin työeläkelain mukaan myönnettyllä vanhuuseläkkeellä, vanhuuseläkkeen lisäksi on otettu huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta tai nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei vielä ole myönnetty.

Kun edellä mainituissa tilanteissa on vähennetty lesken ansaitsema eläke myös siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty leskelle, leskeneläkkeen määrä on vastannut lesken tulotaso riittävällä tarkkuudella eikä leskeneläkettä ole ollut tarpeen myöhemmin tarkistaa. Leskeneläkettä on siis näissä tilanteissa vähennetty vain kerran eikä vähentämisajankohdan jälkeen tehty ansiotyö ole pienentänyt leskeneläkkeen määrää.

Ratkaisukäytännössä leskeneläkkeen vähentämisessä on otettu huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta tai nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty. Siten eläkelaitoksen ei ole tarvinnut selvittää työnantajalta lesken ansioita edunjättäjän kuolinvuodelta tai nuorimman lapsen

18 vuoden iän täyttämivuodelta. Tämä on helpottanut lesken eläkkeen laskentaa ja nopeuttanut leskeneläkepäätöksen antamista. Lisäksi menettely on lesken kannalta edullinen, koska lesken omana eläkkeenä otetaan huomioon edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke, mutta ei myöhemmin mahdollisesti karttuvan eläkkeen määrää.

Jos leskeneläkkeestä on vähennetty lesken laskennallinen työkyvyttömyyseläke ja leskelle myöhemmin myönnetään työkyvyttömyys- tai vanhuuseläke, ratkaisukäytännössä leskeneläke on tarkistettu ja siitä on vähennetty leskelle myönnetty eläke. Useimmissa työeläkelaeissa leskeneläkkeen tarkistamisesta on säädetty pykälässä, joka koskee leskeneläkkeen vähentämistä erityistilanteessa, joten suppeasti tulkittuna leskeneläkkeen tarkistaminen leskelle myönnetyn muun kuin osa-aikaeläkkeen perusteella olisi mahdollista vain, jos leskeneläkettä on aiemmin vähennetty erityistilanteiden mukaisesti. KuEL:ssa vastaava leskeneläkkeen tarkistamista koskeva säännös on sijoitettu omaan pykäläänsä.

Ennen vuoden 2005 eläkeuudistusta leskeneläkkeen tarkistamista koskeva säännös oli sijoitettu omaan pykäläänsä (esim. työntekijäin eläkelaki 395/1961: TEL, 8 f § uusi eläkesovitus). Säännökset koskivat tällöin kaikkia tilanteita, joissa leskeneläkkeeseen on tehty eläkesovitus ja leskelle myönnetään uusi eläke. Vuoden 2005 uudistusta koskevan hallituksen esityksen (HE 45/2005 vp) perusteluissa todetaan seuraavaa: ”Kun lesken olosuhteet muuttuisivat siten, etteivät pykälän mukaiset edellytykset enää täyttyisi, leskeneläkkeen määrä tarkistettaisiin. Lisäksi leskeneläkkeen vähentäminen tarkistettaisiin nykyistä TEL:n 8 f §:n 1 momenttia vastaavasti, kun leskelle myönnettäisiin työeläkelakien mukainen eläke muuna kuin osa-aikaeläkkeenä. Leskeneläkkeen vähentämistä tarkistettaessa käytettäisiin samaa eläkevähennysperustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.”

Edellä mainitusta hallituksen esityksestä voidaan päätellä, että leskeneläkkeen tarkistamista koskevia säännöksiä ei ole ollut tarkoitus muuttaa koskemaan ainoastaan erityistilanteita. Ratkaisukäytännössä onkin mene-

tely lain tarkoituksen mukaisesti ja, jos leskeneläkkeestä on vähennetty lesken laskennallinen työkyvyttömyyseläke, leskeneläkettä on vähennetty uudelleen, kun leskelle on myönnetty eläke.

1.3 Perintäkulujen periminen vakuutus- senottajalta

Työeläkelakien mukaan eläkelaitoksen määräämä työeläkevakuutusmaksu sekä korotettu työeläkevakuutusmaksu saadaan viivästyskorokoineen ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään (*suoraan ulosottokelpoinen saatava*). Viivästyskorokko määräytyy korkolain (633/1982) 4 a §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaisesti.

Työeläkelaeissa ei ole säännöksiä työeläkevakuutusmaksun tai korotetun työeläkevakuutusmaksun perintäkuluista. Työeläkevakuutusmaksun perintään sovelletaan kuitenkin saatavien perinnästä annettu lakia (513/1999: *perintälaki*) yleislakina.

Perintälain mukaan velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut. Jos kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) soveltamisalaan kuuluva maksu eli esimerkiksi työeläkevakuutusmaksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, velkojalla on oikeus saada 40 euron suuruisen vakiokorvaus perintäkuluista. Vakiokorvaukselle voi periä viivästyskorkoa kuten perintäkuluillekin.

Jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava, kuten työeläkevakuutusmaksu, myös sen perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat perintälain mukaan suoraan ulosottokelpoisia siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä 40 euroa kutakin viivästynyttä maksuerää kohti. Vakiokorvauksen ylittävältä osalta perintäkuluja ei kuitenkaan voida periä ulosotossa ilman tuomioistuimen päätöstä.

Yleislain soveltamisalaan kuuluvien kysymysten sääntely muussa lainsäädännössä edellyttää, että erityissäännösten suhde yleislakeihin on selkeästi määritelty. Työeläkelakien ja perintälain osalta tämä suhde voi joissain tilanteissa olla tulkinnanvarainen, mikä

voi hankaloittaa lain soveltamista käytännössä.

1.4 Kustannustenjakoerien viivästyskorko

TyEL:n mukaan Eläketurvakeskus antaa eläkelaitoksille päätöksen eläkkeistä aiheutuvien kustannusten jakamisesta. Eläketurvakeskus antaa jokaisesta kustannustenjakoerästä erillisen päätöksen, jossa määrätään myös kustannustenjakoerän eräpäivä. Kustannustenjakoeria ovat muun muassa maksettuihin eläkkeisiin ja Eläketurvakeskuksen kustannusosuuksista aiheutuvat ennakot ja tarkistuserät. Kustannustenjakoerät voivat olla joko eläkelaitoksen maksettavaa tai sille hyvitetävää.

TyEL:ssä ei ole säännöstä kustannustenjakoerästä käytettävästä viivästyskorosta eikä korkolakia sovelleta suoraan lakisääteiseen eläkevakuutukseen. Kustannustenjakoerien maksun viivästymistä ei siten voimassaolevan lain mukaan voi hyvittää maksun saajalle, vaikka se olisi tarpeen samoin kuin muissakin viivästyneissä saatavissa.

1.5 Vuoden 2004 sääntöjen mukainen eläkkeiden yhteensovitus

Vuoden 2012 alusta voimaan tulleissa muutoksissa työeläkelakien voimaantulolain ja voimaantulosäännöksissä (työntekijän eläkelain voimaantulolaki 396/2006: *TyEL:n voimaantulolaki*, laki merimieseläkelain voimaantulosta 1291/2006, laki yrittäjän eläkelain voimaantulosta 1273/2006 ja laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaantulosta 1281/2006, laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta 713/2004 ja laki valtion eläkelain voimaantulosta 1296/2006) säädetään ennen vuotta 2005 voimassa olleiden työeläkelakien mukaisesti määräytyneeseen edunjättäjän eläkkeeseen perustuvan perhe-eläkkeen laskemisesta, kun perhe-eläkkeen eläketapahtuma on sattunut vuonna 2012 tai sen jälkeen. Säännösten mukaan perhe-eläkettä laskettaessa edunjättäjän eläkkeestä poistetaan ensin ensisijaisten etuuksien yhteensovituksen vaikutus, minkä jälkeen perhe-eläkkeen edunsaajille myönnetty ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korva-

us vähennetään sellaisenaan perhe-eläkkeestä voimassa olevien työeläkelakien mukaisesti. Säännöksiin liittyy myös suojaäännös, jonka mukaan perhe-eläkkeen laskentaan sovelletaan vanhoja yhteensovitusäännöksiä, jos perhe-eläke on edellä mainittujen säännösten mukaan laskettuna pienempi kuin vanhojen säännösten mukaisesti yhteensovitettu perhe-eläke.

Uudistuksen tavoitteena oli, että eläkelaitokset voisivat luopua ensisijaisten etuuksien osalta perhe-eläkkeiden vanhoja yhteensovitusäännöksiä koskevasta laskentaohjelmista ja näin pienentää eläketurvan toimeenpanokustannuksia.

Vuoden 2004 eläkkeiden yhteensovitusäännöksiä sovelletaan kuitenkin edelleen eläkelaitoksissa muissakin kuin edellä tarkoitetuissa tilanteissa silloin, kun ennen vuotta 2005 voimassa olleiden työeläkelakien mukaisesti määrätty työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläke yhteensovitetaan uudelleen eläkkeensaajalle myönnetyn uuden ensisijaisten etuuden tai sen muutoksen vuoksi.

Lisäksi vanhoja yhteensovitusäännöksiä sovelletaan silloin, kun on tarkistettava ennen vuotta 2005 voimassa olleiden työeläkelakien mukaisesti määrätty perhe-eläke, joka on alkanut ennen vuoden 2012 alusta voimaan tullutta muutosta. Perhe-eläke on tarkistettava, jos edunsaajien lukumäärä muuttuu, esimerkiksi kun joku lapsista täyttää 18 vuotta. Perhe-eläke on tarkistettava myös silloin, jos perhe-eläkkeen edunsaajille myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus.

Edellä tarkoitettu vanhojen yhteensovitusäännösten soveltaminen edellyttää, että eläkelaitokset ylläpitävät vanhojen työeläkelakien yhteensovitusäännösten mukaisia eläkkeenlaskentaohjelmia. Sekä vanhojen että uusien säännösten mukaisten laskentaohjelmien ylläpitäminen aiheuttaa eläkelaitoksissa kaksinkertaisen työmäärän ja tulee taloudellisesti kalliiksi.

1.6 Eläkkeen karttumisen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta

Työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta karttunut eläke lasketaan silloin, kun työkyvyt-

tömyyseläke päättyy ja myöhemmin myönnetään uusi eläke uusin perustein. Eläke myönnetään uusin perustein, jos aiemman työkyvyttömyyseläkkeen päättymisestä on kulunut uuden eläkkeen eläketapahtumahetkeen mennessä vähintään kaksi vuotta eikä uusi työkyvyttömyys aiheudu samasta sairaudesta kuin aiempi työkyvyttömyys. Työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta karttunut eläke lasketaan aiemman työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtumavuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättymiseen ja eläkkeen perusteena olevana ansiona käytetään samaa ansiota, jolla on laskettu aika työkyvyttömyyseläketapahtumasta eläkeikään (tulevan ajan ansio).

Vuoden 2010 alusta yksityisten alojen työeläkelakeja muutettiin siten, että tulevan ajan karttumisprosentti 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta korotettiin 1,3 prosentista 1,5 prosenttiin vuodessa. Vastaavasti laskettaessa päättäneeltä työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta karttunutta eläkettä mainittujen ikävuosien välillä karttumisprosentti vuodesta 2010 alkaen korotettiin 1,3 prosentista 1,5 prosenttiin vuodessa. Muutos koski TyEL:n 66 §:n 2 momenttia ja 68 §:n 2 momenttia, MEL:n 73 §:n 2 momenttia ja 75 §:n 2 momenttia, YEL:n 63 §:n 2 momenttia ja 65 §:n 2 momenttia sekä MYEL:n 70 §:n 3 momenttia ja 71 §:n 2 momenttia.

Vuoden 2010 alusta myös julkisten alojen työeläkelakeja muutettiin vastaavasti. Julkisilla aloilla säännöksiä sovelletaan kuitenkin siten, että päättäneeltä työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta karttunut eläke lasketaan 1,5 karttumisprosentin mukaan myös vuotta 2010 edeltävältä ajalta. Tulkinta koskee vuoden 2005 alusta voimaan tulleiden säännösten mukaan myönnettyjä työkyvyttömyyseläkkeitä. Siten laskettaessa eläkettä päättäneeltä työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta julkisilla aloilla myös vuotta 2010 edeltävältä ajalta käytetään karttumisprosenttia 1,5, kun taas yksityisillä aloilla käytetään vastaavalla ajalla karttumisprosenttia 1,3.

Työkyvyttömyyseläke on myönnetty vuoden 2005 säännösten mukaan silloin, kun työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006 tai sen jälkeen. Siten edellä tar-

koitettua työkyvyttömyyseläkkeellä oloaikaa, jolta yksityisillä aloilla lasketaan eläkkeen 1,3 karttumisprosentin mukaan ja julkisilla aloilla 1,5 karttumisprosentin mukaan, voi olla vuosina 2006—2009. Korkeampi karttumisprosentti koskee sitä työkyvyttömyyseläkkeellä oloaikaa, jona eläkkeensaaja mainittuina vuosina on vähintään 50 vuotta täyttänyt.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Työkyvyttömyyseläkettä hakevien kuntoutusmahdollisuuksien selvittämisen ensisijaisuus suhteessa työkyvyttömyyseläkeratkaisuun

Esityksessä ehdotetaan, että työeläkelakien ja kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä hakevien kuntoutusmahdollisuuksien ensisijaisuutta suhteessa työkyvyttömyyseläkeratkaisuun ja eläkelaitosten velvollisuutta selvittää työkyvyttömyyseläkehakijan kuntoutusmahdollisuudet korostettaisiin nykyistä enemmän. Tavoitteena on parantaa kuntoutuksen tarpeessa olevien henkilöiden mahdollisuuksia hakeutua kuntoutukseen ja nopeuttaa tarvittaviin kuntoutustoimenpiteisiin ryhtymistä.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi työeläkelaitoksille velvollisuus antaa työkyvyttömyyseläkettä hakevalle henkilölle omaaloitteisesti, eli ilman ammatillisen kuntoutuksen hakemusta, ennakkopäätös oikeudesta ammatilliseen kuntoutukseen niissä tilanteissa, joissa ammatillisen kuntoutuksen saamisen edellytykset täyttyvät. Hylkäävää päätöstä ammatillisesta kuntoutuksesta ei sen sijaan annettaisi ilman, että kuntoutusta olisi erikseen haettu. Ehdotuksen mukaan eläkelaitoksen olisi lisäksi varmistettava, samoin kuin voimassa olevassa lainsäädännössä, että henkilön mahdollisuudet muuhun kuntoutukseen, kuten esimerkiksi lääkinnälliseen kuntoutukseen, olisi selvitetty. Työeläkelaitoksen omaaloitteinen ennakkopäätöksen antaminen nopeuttaisi kuntoutukseen ohjaamista ja kuntoutuksen käynnistymistä.

Myönteinen kuntoutuspäätös voitaisiin antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen perus-

teella ilman erillistä kuntoutushakemusta, koska päätöksen voitaisiin katsoa olevan työntekijän eduksi. Kuntoutusoikeudesta työkyvyttömyyseläkeratkaisun yhteydessä ei voisi antaa hylkäävää ratkaisua ilman erillistä kuntoutushakemusta ja kuulemisprosessia, koska ratkaisulla voisi olla kielteinen vaikutus työntekijän etuun, oikeuteen tai velvollisuuteen. Tarpeeton hylkäävä päätös ei myöskään edistäisi henkilön työllistymistä tai muun kuntoutusasian sujuvaa etenemistä.

Ehdotetun muutoksen ohella kuntoutusmahdollisuuksia tulisi edelleen selvittää mahdollisimman varhaisessa vaiheessa silloin, kun sairaus alkaa haitata työssä selviytymistä. Muutoksella ei olisi tarkoitus muuttaa kuntoutukseen hakeutumisen käytäntöjä siten, että kuntoutusasia tulisi esille vasta työkyvyttömyyseläkeasian yhteydessä. Työkyvyttömyyseläkehakemus käsiteltäisiin muutoin kuten aiemminkin. Muutos kuitenkin selkeyttäisi kuntoutukseen ohjautumista ja kuntoutustoimenpiteiden käynnistymistä työkyvyttömyyseläkettä haattaessa.

2.2 Leskeneläkkeen vähentäminen

Lakia ehdotetaan täsmennettäväksi vastaamaan soveltamiskäytäntöä tilanteissa, joissa leski on vanhuuseläkkeellä tai hän on täyttänyt vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken omana eläkkeenä otettaisiin huomioon lesken ansaitsema eläke edunjäntäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun asti, jos leski olisi täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei olisi vielä vanhuuseläkkeellä. Samoin, jos leski olisi jonkin työeläkelain mukaan myönnettyllä vanhuuseläkkeellä, vanhuuseläkkeen lisäksi otettaisiin huomioon edunjäntäjän kuolinvuotta tai nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta eläkettä ei vielä ole myönnetty. Tavoitteena on selkeyttää leskeneläkettä koskevaa sääntelyä sekä vähentää lainsäädännön tulokinnanvaraisuutta.

Siltä osin, kun leskeneläkkeen vähentäminen on tehty lesken laskennallisen työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, lakia ehdotetaan täsmennettäväksi vastaamaan soveltamiskäy-

täntöä ja sitä, mitä vuoden 2005 työeläkelakien uudistamisen yhteydessä oli tarkoitettu. Leskeneläke tarkistettaisiin, kun leskelle myönnetään työkyvyttömyyseläke tai ensimmäinen vanhuuseläke. Leskeneläke tarkistettaisiin mainitun eläkkeen alkamisesta lukien. Kuten edellä vanhuuseläketilanteissa, leskeneläkkeestä vähennettäisiin myös eläkkeen alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan leskeneläke tarkistettaisiin uudelleen, jos leskeneläkkeestä on jo aikaisemmin vähennetty hänelle myönnetty työkyvyttömyyseläke, esimerkiksi kuntoutustuki, joka on myöhemmin lakannut, ja sittemmin leskelle myönnetään uusi eläke uusien perusteiden. Koska uusien perusteiden myönnetty eläke voi olla huomattavasti suurempi tai pienempi kuin aiempi työkyvyttömyyseläke, uusien perusteiden myönnetyn eläkkeen vähentäminen leskeneläkkeestä johtaisi lesken todellista tulotasoa paremmin vastaavaan leskeneläkkeeseen.

2.3 Perintäkulojen periminen vakuutusentottajalta

Työeläkelakeihin ehdotetaan lisättäväksi informatiivinen viittaus perintälakiin. Tavoitteena on selkeyttää perintälain ja yksityisten alojen työeläkelakien välistä suhdetta sekä helpottaa työeläkelakien soveltamista käytännössä.

2.4 Kustannustenjakoerien viivästyskorko

TyEL:iin ehdotetaan lisättäväksi kustannustenjakoerien viivästyskorkoa koskeva säännös. Tavoitteena on, että kustannustenjakoerien maksun viivästyminen voitaisiin hyvitää maksun saajalle samoin kuin muissakin viivästyneissä saatavissa.

2.5 Vuoden 2004 säännösten mukainen eläkkeiden yhteensovitus

Esityksessä ehdotetaan työeläkelakien voimaantulosäännösten muuttamista siten, että menettely eläkettä yhteensovitettaessa olisi

samanlainen ennen vuotta 2005 voimassa olleiden työeläkelakien mukaisesti määräytyissä työkyvyttömyys-, työttömyys- ja vanhuuseläkkeissä, ennen vuotta 2005 voimassa olleiden työeläkelakien mukaisesti määräytyissä perhe-eläkkeissä sekä niissä perhe-eläkkeissä, joiden laskentaa on muutettu vuoden 2012 alusta (HE 89/2011 vp). Ehdotuksen mukaan eläkkeestä poistettaisiin ensin mahdollinen ensisijaisen etuuden vaikutus ja tämän jälkeen eläkkeestä vähennettäisiin ensisijainen etuus pääsääntöisesti voimassa olevien työeläkelakien mukaisesti. Jos eläke olisi näin laskettuna pienempi kuin vanhojen yhteensovituslaskentamääräysten mukaan laskettu eläke, ensisijainen etuus otettaisiin eläkettä määrättäessä huomioon vanhojen yhteensovituslaskentamääräysten mukaisesti.

Ehdotetulla muutoksella ei olisi vaikutusta eläkkeiden kokonaismäärään. Tavoitteena on yksinkertaistaa toimeenpanoa.

2.6 Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta

Yksityisten alojen työeläkelakeja ehdotetaan muutettavaksi siten, että päättyneeltä työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta karttunut eläke lasketaan tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosentin suuruisella karttumisprosentilla myös vuosilta 2006—2009. Soveltamisen edellytyksenä olisi, että päättyneen työkyvyttömyyseläkkeeseen eläketapahtuma on vuonna 2006 tai sen jälkeen ja, että uusin perustein määrättävä vanhuuseläke alkaa tai uusin perustein määrättävän eläkkeen eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Muutos yhtenäistäisi työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta karttuneen eläkkeen laskentaa julkisilla ja yksityisillä aloilla.

Jos eläkelaitos on ennen ehdotetun säännöksen voimaantuloa myöntänyt uusin perustein eläkkeen, jossa on mukana edellä tarkoitettua päättyneeltä työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta karttunutta eläkettä, eläkelaitoksen tulisi omasta aloitteestaan tarkistaa eläkkeen määrä ehdotetun säännöksen mukaiseksi. Tällainen eläke tarkistettaisiin uuden säännöksen mukaiseksi lain voimaantulosta 1 päivästä tammikuuta 2015 lukien.

Asiasta ehdotetaan säädettäväksi ehdotettujen TyEL:n, MEL:n, YEL:n, ja MYEL:n muuttamisesta annettavien lakien voimaantulosäännöksissä.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Kuntoutuspäätöksen antaminen ilman hakemusta työkyvyttömyyseläkepäätöksen yhteydessä toisi kuntoutuksen piiriin tehokkaammin erityisesti sellaisia henkilöitä, joiden työsuhde on päättynyt, mutta kuntoutuspäätökseen vaaditut työhistoria- ja ansioedellytykset täyttyvät. Nykyiset kuntoutukseen ohjaamisen keinot toimivat tehokkaammin hakijoilla, joilla on vielä työsuhde voimassa ja yhteys työterveyshuoltoon ja muihin työpaikan tukiverkostoihin. Joissain tilanteissa ehdotus voisi kuitenkin vielä tehostaa kuntoutuksen selvittämistä myös näissä viimeksi mainituissa tapauksissa.

Vuonna 2013 työeläkekuntoutuksessa oli noin 13 000 henkilöä ja myös noin 13 000 henkilöä sai Kansaneläkelaitoksen myöntämää ammatillista kuntoutusta. Myönteisiä kuntoutuspäätöksiä annettiin työeläkejärjestelmässä noin 8 000, joista noin 25 prosentissa tapauksista päätös annettiin henkilölle, jolle oli myönnetty kuntoutustuki. Ehdotetun kuntoutusmahdollisuuksien selvittämisen ensisijaisuutta koskevan muutoksen seurauksena kuntoutujien määrän arvioidaan lisääntyvän. Jos työeläkekuntoutuksen ennakkopäätöksiä annettaisiin nykyisen neljän prosentin sijaan esimerkiksi 10 prosentille myönteisen kuntoutustuen tai hylkäävän eläkepäätöksen saaneista, tulisi ennakkopäätöksiä annettavaksi noin 5 000 eläkepäätöksen yhteydessä.

Keskimäärin työeläkekuntoutuksen kustannukset olivat 21 500 euroa onnistunutta kuntoutusohjelmaa kohti vuonna 2013. Työkyvyttömyyseläkkeen keskikustannus oli 12 500 euroa, joten työeläkekuntoutuksen sijoitetut varat on keskimäärin saatu takaisin, jos kuntoutuja on työssä vähintään 1,7 vuotta kuntoutuksen jälkeen.

Vuoden 2004 säännösten mukaisesta eläkkeiden yhteensovituksesta luopumisen myötä eläkelaitokset voisivat luopua kokonaan vanhoja yhteensovituslaskentamääräyksiä koskevista las-

kentaohjelmistaan ja näin pienentää eläketurvan toimeenpanokustannuksia. Muutos ei vaikuttaisi eläkkeiden kokonaismäärään.

Vuoden 2013 lopussa oli maksussa 18 726 sellaista ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan myönnettyä vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä, jonka rinnalla maksettiin ensisijaista etuutta. Alle 65-vuotiaita eläkkeensaajia, joilla oli maksussa myös ensisijainen etuus eli henkilöitä, joiden eläkkeeseen voi tulla tehtäväksi uusi yhteensovitus, oli vuoden 2013 lopussa 2 214 henkilöä. Eläkkeensaajan 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen ensisijaisissa etuuksissa tapahtuu hyvin harvoin muutoksia.

Vuoden 2013 lopussa oli maksussa 10 186 sellaista ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan myönnettyä perhe-eläkettä, jonka rinnalla maksettiin ensisijaista etuutta. Näistä perhe-eläkkeitä, joihin voi tulla tehtäväksi uusi yhteensovitus eli, joissa edunsaajina on muitakin kuin leski ja joiden lisäksi on maksussa myös ensisijainen etuus, oli 398 tapauksessa.

Yksityisten alojen työeläkelakeja koskeva muutos, jonka mukaan päättyneeltä työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta karttuu eläkettä vuotta 2010 edeltävältä ajalta 1,3 karttumisprosentin sijaan 1,5 karttumisprosentin mukaan, korottaa jonkin verran eläkkeen määrää. Jos esimerkiksi 50 vuotta täyttänyt eläkkeensaaja on ollut työkyvyttömyyseläkkeellä vuodesta 2006 lähtien, kos-

kee karttumisprosentin muutos vuosia 2006—2009. Jos hänen tulevan ajan ansionsa on ollut esimerkiksi 3000 euroa, on kuukausieläkkeen määrä 24 euroa suurempi 1,5 karttumisprosentin mukaan laskettuna. Eläketurvakeskuksen rekisteritietojen mukaan eläkkeensaajia, joita muutos koskisi, on lähes 400. Kokonaisuudessaan vuotuinen eläkemeno kasvaisi hieman alle 30 000 euroa.

Muilta osin ehdotetut muutokset ovat pääosin nykyisen soveltamiskäytännön kirjaimista lakiin tai teknisluonteisia korjauksia eikä niillä ole vaikutuksia etuuksien määrään tai eläkkeistä aiheutuviin kustannuksiin.

4 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmisteluun ovat osallistuneet lisäksi Eläketurvakeskus, Keva, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ja Akava. Valmistelun aikana on kuultu myös Merimieseläkekassaa ja Kansaneläkelaitosta.

Esityksestä on käyty yhteistoimintaneuvottelut kuntien eläkeneuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina kunnalliset pääsopijajärjestöt ja kuntatyönantaja, sekä valtion eläkeneuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina valtion henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöt.

Esityksestä ei ole erikseen pyydetty lausuntoja, koska asian valmistelun yhteydessä on kuultu asian kannalta keskeisiä tahoja.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Työntekijän eläkelaki

36 §. *Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläkelaitoksen olisi jatkossa selvitettävä, onko työntekijällä oikeus kyseisen eläkelain mukaiseen ammatilliseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty ennen kuin eläkelaitos tekisi päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä. Jos työntekijällä katsottaisiin olevan oikeus kyseisen eläkelain mukaiseen ammatilliseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaisi ennakkopäätöksen oikeudesta kuntoutukseen. Muutoksella korostettaisiin työkyvyttömyyseläkettä hakevien kuntoutusmahdollisuuksien ensisijaisuutta suhteessa työkyvyttömyyseläkeratkaisuun ja eläkelaitosten velvollisuutta selvittää työkyvyttömyyseläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuudet nykyistä kattavammin. Kuntoutusmahdollisuuksien tarkempi selvittäminen ei olisi tarpeen, jos työntekijän terveydentilan perusteella olisi selvää, ettei hän ole kuntoutettavissa työelämäänsä. Näin on esimerkiksi silloin, kun työntekijällä on sellainen parantumaton sairaus, joka ei enää mahdollista paluuta työelämäänsä. Kuntoutusmahdollisuuksien tarkempi selvittäminen ei olisi myöskään tarpeen, jos työntekijällä on sellainen parantuva sairaus, että työntekijän työkyky palautuu kuntoutustuen aikana ja hän pystyy palaamaan työhön ilman kuntoutustoimenpiteitä.

Kuntoutuksen ennakkopäätöstä ei annettaisi, jos työkyvyttömyyseläkeasian käsittelyn yhteydessä ei vielä voitaisi arvioida työntekijän työkyvyttömyyden uhkaa tai kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta, esimerkiksi silloin, kun kuntoutustuki myönnetään pidemmäksi ajaksi kuin ennakkopäätös olisi voimassa. Tällöin oikeus ammatilliseen kuntou-

tukseen tulisi uudelleen arvioitavaksi kuntoutustuen jatkohakemuksen yhteydessä tai erillisen kuntoutushakemuksen perusteella. Ennakkopäätöstä ei annettaisi myöskään silloin, kun täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi.

Ennakkopäätöksen antaminen oikeudesta ammatilliseen kuntoutukseen ei aina olisi mahdollista työkyvyttömyyseläkkeen hakijasta käytettävissä olevien tietojen perusteella, kun henkilö on hakenut vain työkyvyttömyysetuutta ja ilmoittanut sen ratkaisemiseen tarvittavat tiedot. Tämä johtuu muun muassa siitä, että kuntoutushakemuksessa kysytään eri tietoja kuin työkyvyttömyyseläkehakemuksessa ja samoin lääkärinlausunto on kuntoutusta varten laadittu eri lähtökohdista kuin lääkärinlausunto työkyvyttömyyseläkettä varten.

Nykyisessä työkyvyttömyyseläkehakemuksessa kysytään ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuuksista ja myös B2-lääkärinlausunnossa kuntoutusmahdollisuuksiin tulisi ottaa kantaa. Työkyvyttömyyseläkehakemuksen tai lääkärinlausuntojen mahdollinen puutteellisuus ei kuitenkaan olisi ongelma oma-aloitteista kuntoutuksen ennakkopäätöstä annettaessa, koska ennakkopäätös voitaisiin antaa aina, kun oikeus olisi olemassa terveydentilasta saatujen selvitysten perusteella. Jos terveydentilaselvitykset olisivat puutteelliset, eläkelaitos voisi tarvittaessa pyytää lisätietoja työkyvyttömyyseläkkeen hakijalta. Säännöksellä ei olisi tarkoitus muuttaa eläkelaitoksen nykyistä tietojen selvittämismahdollisuutta.

88 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi täsmennys leskeneläkkeen vähentämisestä tilanteessa, jossa leski työskentelee vanhuuseläkkeen rinnalla. Leskeneläkkeessä otettaisiin huomioon lesken saaman vanhuuseläkkeen lisäksi vanhuuseläkkeen rinnalla tehdystä työstä edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaittu

eläke. Siten leskeneläkkeen määrä vastaisi paremmin lesken tulotasoa eikä leskeneläkettä tarvitsisi vähentää uudelleen, kun leskelle myönnetään eläkkeen rinnalla jatkuneesta työstä vanhuuseläke.

Pykälän 2 momentin säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että jos leski edunjättäjän kuolinpäivänä on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei ole vielä vanhuuseläkkeellä, leskeneläkettä vähennettäessä otettaisiin lesken omana eläkkeenä huomioon se eläke, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä.

89 §. Leskeneläkkeen vähentämisen ajan-kohta. Pykälän 2 momentin säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että jos leski nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämispäivänä on täyttänyt vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei saa vielä vanhuuseläkettä, lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä vanhuuseläkettä, jonka hän on ansainnut nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltävän vuoden loppuun mennessä. Leski on voinut täyttää esimerkiksi aikaisemmin voimassa olleiden julkisten alojen työeläkelakien mukaisen ammatillisen vanhuuseläkeiän, jolloin myös yksityisten alojen työeläkelakien mukainen lesken laskennallinen eläke otetaan huomioon vähentämistä edeltävän vuoden loppuun mennessä karttuneen eläkkeen suuruisena.

90 §. Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä. Pykälän uudeksi 4 momentiksi ehdotetaan siirrettäväksi 91 §:n 4 momentissa oleva säännös, jonka mukaan leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä. Säännös koskee leskeneläkkeen vähentämistä muissakin kuin erityistilanteissa, joten säännösteknisesti sen oikea paikka on 90 §:ssä.

91 §. Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa. Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi toinen virke, joka koskee leskeneläkkeen tarkistamista leskelle myönnetyn muun eläkkeen kuin osa-aikaeläkkeen perusteella. Esityksessä ehdotetaan vastaavaa säännöstä uuteen 91 a §:ään, joka koskisi myös erityistilanteiden mukaista vähentämistä.

Pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja säännös siirrettäväksi uudeksi 90 §:n 4 momentiksi.

91 a §. Leskeneläkkeen tarkistaminen. Pykälä on uusi. Pykälän 1 momentin mukaan leskeneläke tarkistettaisiin, kun leskelle myönnetään työkyvyttömyyseläke tai hänelle myönnetään ensimmäinen työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke. Säännöstä sovellettaisiin silloin, kun leskeneläkkeestä on aiemmin vähennetty lesken laskennallinen työkyvyttömyyseläke. Säännöstä sovellettaisiin myös silloin kun leskeneläkkeeseen on sovellettu erityistilanteiden mukaista vähentämissäännöstä ja leskeneläkettä on vähennetty lesken saamien todellisten tulojen perusteella.

Pykälän 2 momentin mukaan leskeneläke tarkistettaisiin myös silloin, kun leskeneläkkeestä vähennetty työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke uusien perustein. Uusien perustein myönnetty eläke voi olla työkyvyttömyyseläke tai jonkin työeläkelain mukaan myönnetty vanhuuseläke.

Pykälän 3 momentin mukaan leskeneläke tarkistettaisiin 1 tai 2 momentissa tarkoitettuna eläkkeen alkamisesta lukien. Vähennyksessä otettaisiin huomioon leskelle myönnetty eläke sekä eläkkeen alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta ei ole vielä myönnetty eläkettä. Jos leskellä on esimerkiksi oikeus aikaisemmin voimassa olleen ammatillisen eläkeiän perusteella vanhuuseläkkeeseen julkisilta aloilta alle 63-vuotiaana, ja hänelle on karttunut myös yksityisten alojen työeläkelakien mukaisia eläkkeitä, jotka alkavat vasta 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen, myös nämä karttuneet eläkkeet otettaisiin vähennyksessä huomioon.

Uuden TyEL:n 91 a §:n säännökset koskivat myös erityistilanteiden mukaista vähentämistä, jolloin TyEL:n 91 §:stä voitaisiin poistaa 3 momentin viimeinen virke ja 4 momentti.

101 §. Eläkehakemus. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Uudessa 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että eläkelaitos antaisi työkyvyttömyyseläkkeenhakijalle myönteisen ammatillisen

kuntoutuksen ennakkopäätöksen työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä ilman erillistä kuntoutushakemusta, jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen. Oma-aloitteisella ennakkopäätöksellä korostetaan kuntoutuksen ensisijaisuutta ja eläkelaitosten velvollisuutta selvittää työkyvyttömyyseläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuudet.

159 §. *Työeläkevakuutusmaksun ulosotto-kelpoisuus.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi informatiivinen viittaus saatavien perinnästä annettuun lakiin (513/1999).

184 §. *Päätös kustannusten jakamisesta.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin kustannustenjakojen viivästyskorosta. Kustannustenjakojen viivästyskorko määräytyisi korkolain (633/1982) 4 a §:n 1 momentin mukaan. Viivästyskorkoa ei kuitenkaan perittäisi sellaisen viivästymisen ajalta, joka johtuu siitä, että Eläketurvakeskus on yhdistänyt eri kustannustenjakojen.

1.2 Työntekijän eläkelain voimaantulolaki

26 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti, siihen tässä ehdotettuine muutoksineen, siirtyisi 4 momentiksi. Uuden 3 momentin mukaan, jos ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan määrätyn työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen saajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai hänelle myönnetyn ensisijaisen etuuden määrä muuttuu, vanhojen yhteensovitussäännösten sijaan sovellettaisiin TyEL:n 92 ja 93 §:n sekä 94 §:n 2—4 momentin säännöksiä. Eläkkeestä poistettaisiin ensisijaisen etuuden yhteensovituksen vaikutus, jolloin ensisijainen etuus vähennettäisiin pelkästään peruseläkkeiden kanssa yhteensovitettua eläkkeen määrästä. Tällainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei kuitenkaan saisi johtaa pienempään eläkkeen kokonaismäärään kuin ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukainen yhteensovitus. Jos näin kävisi, sovellettaisiin ennen vuotta 2005 voimassa olleita yhteensovitussäännöksiä.

Vuoden 2013 alusta tuli voimaan työeläkelakien muutos, jolla lievennettiin ensisijaisen

etuuden vähentämistä koskevia säännöksiä. Muutos koski ainoastaan vuoden 2007 alusta voimaan tulleiden säännösten mukaan määrättyjä eläkkeitä. Ensisijaisten etuuksien vähentämistä koskeva lievennys korvasi aiemmin työeläkelaeissa olleen ensisijaisen etuuden vähentämistä koskevan poikkeussäännön. Tämän poikkeussäännöksen mukaan sellaista ensisijaista etuutta, jonka työntekijä tai yrittäjä oli saanut vähintään kolmen vuoden ajan ennen työeläkelakien mukaista eläketapahtumaa, ei otettu huomioon siltä osin kuin ensisijainen etuus ei ylittänyt työeläketapahtumaa edeltänyttä ensisijaisen etuuden tasoa. Tämän niin sanotun kolmen vuoden säännöksen perusteella ensisijainen etuus saattoi jäädä vähentämättä työeläkkeestä.

Mainittu kolmen vuoden säännös jätettiin pois vuoden 2007 alusta voimaan tulleista työeläkelaeista. Koska kolmen vuoden säännöksen jättäminen pois voimassa olevista työeläkelaeista saattoi joissakin tapauksissa johtaa kohtuuttomana pidettävään lopputulokseen yksittäisen henkilön työeläketurvan osalta, epäkohtien korjaamiseksi ensisijaisen etuuden vähentämistä koskevia säännöksiä lievennettiin siten, että estettiin ensisijaisen etuuden rinnalla tapahtuneesta työskentelystä karttuneen työeläketurvan vähentyminen ensisijaisen etuuden vuoksi. Lisäksi jos ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on ollut ennen vuotta 2004, ensisijaista etuutta ei vähennetä ollenkaan työeläkkeestä. Sen vuoksi työeläkelakien ensisijaisten etuuksien luettelosta poistettiin tarpeettomana sotilasvammalain mukainen elinkorko, koska mainitun elinkoron myöntäminen on päättynyt jo ennen vuotta 2004.

Jos tätä ensisijaisten etuuden vähentämistä koskevaa lievennystä sovellettaisiin ennen vuotta 2005 voimassa olleiden työeläkelakien mukaisesti myönnettyihin eläkkeisiin, johtaisi se siihen, että ensisijaista etuutta ei useimmissa tapauksissa voitaisi lainkaan vähentää työeläkkeestä. Koska ennen vuotta 2005 voimassa olleiden työeläkelakien mukaisesti myönnettyissä eläkkeissä ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma on useimmiten ennen vuotta 2004, ensisijaista etuutta ei voitaisi vähentää työeläkkeestä siinäkin tapauksessa, että työeläkkeen eläketapahtuma ja ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma olisi-

vat samana ajankohtana. Jos esimerkiksi sekä ensisijaisen etuuden vahinkotapahtuma ja työeläkkeen eläketapahtuma olisivat olleet ennen vuotta 2004 esimerkiksi vuonna 2003 ja ensisijaisen etuuden määrä muuttuisi vuonna 2016, jolloin työeläkkeeseen pitäisi tehdä uusi yhteensovitus, ei vuoden 2013 alusta voimaan tulleen säännöksen mukaan ensisijaista etuutta voitaisi vähentää työeläkkeestä lainkaan.

Edellä mainituista syistä vuonna 2013 voimaan tullutta ensisijaisten etuuksien vähentämistä koskevaa lievennystä ei olisi tarkoituksenmukaista soveltaa näihin eläkkeisiin. Sen vuoksi TyEL:n 92 §:ää sovellettaisiin sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2012.

Pykälän 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi. Säännöstä täsmennettäisiin siten, että TyEL:n 92 §:ää sovellettaisiin sellaisena kuin se oli voimassa 31 päivänä joulukuuta 2012. Siten vuoden 2013 alusta voimaan tullut ensisijaisten etuuksien vähentämistä koskeva lievennys ei koskisi momentissa tarkoitettuja perhe-eläkkeitä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, joka koskisi ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan myönnettyjen perhe-eläkkeiden tarkistamista. Perhe-eläkkeen edunsaajien lukumäärän muuttuessa perhe-eläkkeen perusteena oleva edunjättäjän eläke jaettaisiin edunsaajien kesken voimassa olevan TyEL:n säännösten mukaisesti. Perhe-eläkkeen perusteena olisi sellainen edunjättäjän eläke, joka on yhteensovitettu pelkästään työeläkkeiden kesken. Perhe-eläkkeen edunsaajille myönnetty ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus vähennettäisiin samalla tavalla kuin menetellään vuoden 2012 alusta voimaan tulleen TyEL:n voimaannpanolain 26 §:n 3 momentin mukaan.

1.3 Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta

Työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (794/2012), voimaantulosäännöksessä on viittaus työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 ja 3 momenttiin, jotka koskivat 31 päivään joulukuuta 2013

saakka työttömyysturvan lisäpäiväoikeutta. Viittaus ehdotetaan korjattavaksi, koska työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain säätämisen jälkeen työttömyysturvalain lisäpäiväoikeutta koskevia lainkohtia on muutettu 1 päivästä tammikuuta 2014 lukien eikä voimaantulosäännöksen viittaus enää kohdistu asiallisesti siinä tarkoitettuihin säännöksiin.

1.4 Merimieseläkelaki

36 §. *Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 36 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

93 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen.* Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 88 §:n 1 ja 2 momentteihin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

94 §. *Leskeneläkkeen vähentämisen ajankohta.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 89 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

95 §. *Leskeneläkkeen vähentämisen peruste ja määrä.* Pykälän uudeksi 4 momentiksi ehdotetaan siirrettäväksi 96 §:n 4 momentissa oleva säännös. Muutos vastaa TyEL:n 90 §:n 4 momenttiin ehdotettua muutosta.

96 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa.* Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi toinen virke. Vastaavaa säännöstä ehdotetaan uuteen 96 a §:ään, joka koskisi myös erityistilanteiden mukaista vähentämistä.

Pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja säännös siirrettäväksi uudeksi 95 §:n 4 momentiksi.

Muutokset vastaavat TyEL:n 91 §:ään ehdotettuja muutoksia.

96 a §. *Leskeneläkkeen tarkistaminen.* Pykälä on uusi. Se vastaa sisällöltään ehdotettua uutta TyEL:n 91 a §:ää.

103 §. *Eläkehakemus.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin pykälän nykyiset 2 ja 3 momentti siirtyisivät 3 ja 4 momenteiksi. Uusi 2 momentti vastaa ehdotettua uutta TyEL:n 101 §:n 2 momenttia.

147 §. *Eläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi TyEL:n 159 §:ään ehdotettua muu-

tosta vastaava informatiivinen viittaus saatavien perinnästä annettuun lakiin (513/1999). Samalla säännöksen sanamuoto tarkistetaan vastaamaan TyEL:n 159 §:n sanamuotoa.

1.5 Laki merimieseläkelain voimaannpanosta

20 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n voimaannpanolain 26 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

1.6 Laki merimieseläkelain muuttamisesta

Merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (796/2012) voimaantulosäännökseen ehdotettu muutos vastaa työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (794/2012) voimaantulosäännökseen ehdotettua muutosta, joka koskee viittausta työttömyysturvalakiin.

1.7 Yrittäjän eläkelaki

33 §. *Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 36 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

81 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen.* Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 88 §:n 1 ja 2 momentteihin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

82 §. *Leskeneläkkeen vähentämisen ajan kohta.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 89 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta vastaava muutos.

83 §. *Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä.* Pykälän uudeksi 4 momentiksi ehdotetaan siirrettäväksi 84 §:n 4 momentissa oleva säännös. Muutos vastaa TyEL:n 90 §:n 4 momenttiin ehdotettua muutosta.

84 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa.* Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi toinen virke. Vastaavaa säännöstä ehdotetaan uuteen 84 a §:ään, joka koskisi myös erityistilanteiden mukaista vähentämistä.

Pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi ja säännös siirrettäväksi uudeksi 83 §:n 4 momentiksi.

Muutokset vastaavat TyEL:n 91 §:ään ehdotettuja muutoksia.

84 a §. *Leskeneläkkeen tarkistaminen.* Pykälä on uusi ja vastaa sisällöltään esityksessä ehdotettua uutta TyEL:n 91 a §:ää.

91 §. *Eläkehakemus.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Uusi 2 momentti vastaa ehdotettua uutta TyEL:n 101 §:n 2 momenttia.

120 §. *Työeläkevakuutusmaksun ulosotto-kelpoisuus.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi TyEL:n 159 §:ään ehdotettua muutosta vastaava informatiivinen viittaus saatavien perinnästä annettuun lakiin (513/1999).

1.8 Laki yrittäjän eläkelain voimaannpanosta

26 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n voimaannpanolain 26 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

1.9 Maatalousyrittäjän eläkelaki

28 §. *Työeläkevakuutusmaksun ulosotto-kelpoisuus.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi TyEL:n 159 §:ään ehdotettua muutosta vastaava informatiivinen viittaus saatavien perinnästä annettuun lakiin (513/1999).

50 §. *Työkyvyttömyyseläkeasian käsittely.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 36 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

82 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen.* Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 88 §:n 1 ja 2 momentteihin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 kohta, jossa viitattaisiin uuteen TyEL:n 91 a §:ään. Siten uusia leskeneläkkeen tarkistamista koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös MYEL:n mukaiseen eläkkeeseen.

86 §. *Eläkehakemus.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Uusi 2 momentti vastaa ehdotettua uutta TyEL:n 101 §:n 2 momenttia.

1.10 Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta

25 §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n voimaanpanolain 26 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

1.11 Kunnallinen eläkelaki

22 §. *Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 36 §:ään ehdotettua muutosta vastaava muutos.

88 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi täsmennys tilanteesta, jossa leski on vanhuuseläkkeellä ollessaan vielä työssä. Muutos vastaa TyEL:n 88 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta.

Pykälän 3 momentin säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi koskien leskeneläkkeen vähentämistä tilanteessa, jossa leski on edunjättäjän kuolinpäivänä tai nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, mutta hän ei ole vielä vanhuuseläkkeellä. Muutos vastaa TyEL:n 88 §:n 2 momenttiin ja 89 §:n 2 momenttiin ehdotettuja muutoksia.

Jos kyseessä on julkisten alojen eläke, karttunut eläke määrätään sen tilanteen mukaan, joka edunjättäjän kuolinhetkellä tai nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta, on voimassa aikaisemmin voimassa olleiden lisäeläkkeiden osalta. Jos lesken oikeus kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain (713/2004) voimaantulosäännösten 19 ja 20 momentin mukaiseen lisäeläkkeeseen on tällöin edelleen voimassa, karttunut eläke määrätään lisäturvan mukaisesti ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1995. Vastaavalla tavalla määrätään eläke myös, jos lesken palvelus kuuluu VaEL:nsoveltamisen piiriin.

91 §. *Leskeneläkkeen tarkistus.* Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi toinen virke, jota vastaavaa säännöstä ehdotetaan pykälän uuteen 2 momenttiin.

Pykälän nykyinen 2 momentti ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 5 momentiksi. Pykälään ehdotettu uusi 2 momentti vastaa ehdotettua uutta TyEL:n 91 a §:n 1 momenttia.

Pykälään ehdotettu uusi 3 momentti vastaa ehdotettua uutta TyEL:n 91 a §:n 2 momenttia.

Pykälään ehdotetun uuden 4 momentin mukaan leskeneläke tarkistettaisiin 2 ja 3 momentissa tarkoitetun eläkkeen alkamisesta lukien. Ehdotettu uusi 4 momentti vastaa ehdotettua uutta TyEL:n 91 a §:n 3 momenttia.

Pykälän uudeksi 5 momentiksi ehdotetaan siirrettäväksi aikaisempi 2 momentti.

98 §. *Eläkkeen hakeminen.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin pykälän nykyiset 2—4 momentti siirtyisivät 3—5 momenteiksi. Uusi 2 momentti vastaa ehdotettua uutta TyEL:n 101 §:n 2 momenttia.

134 §. *Maksun perintä ja maksusaatavan vanhentuminen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi TyEL:n 159 §:ään ehdotettua muutosta vastaava informatiivinen viittaus saatavien perinnästä annettuun lakiin (513/1999).

1.12 Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta

Kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain (713/2004) voimaantulosäännösten 13 momentissa säädetään ennen 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleiden säännösten mukaan myönnetyn eläkkeen uudelleen yhteensovituksesta tilanteissa, joissa työntekijälle myönnetään uusi työeläke, jota ei ole aikaisemmin yhteensovitettu KuEL:n mukaisen eläkkeen kanssa. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin tilanteista, joissa ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan lasketun eläkkeen saajalle myönnetään uusi ensisijainen etuus tai hänelle myönnetyn ensisijaisen etuuden määrä muuttuu. Vanhojen yhteensovitussäännösten sijaan tällöin sovellettaisiin KuEL:n 76 ja 77 §:n säännöksiä ensisijaisen etuuden vähentämisestä. Koska tällaisissa eläkkeissä ei ole otettu huomioon palvelusuhteen kanssa kolme vuotta rinnakkain saadun ensisijaisen etuuden vaikutusta, pykäliä sovellettaisiin kuitenkin sellaisina kuin ne olivat ennen vuonna 2013 voimaantulleita muutoksia. Eläkkeestä poistettaisiin ensisijaisen etuuden yhteensovituksen vaikutus, jol-

loin ensisijainen etuus vähennettäisiin vain peruseläkkeiden kanssa yhteensovitetun eläkkeen määrästä. Ensisijaisen etuuden vähentämisen ei kuitenkaan saisi johtaa siihen, että eläkkeen kokonaismäärä jäisi pienemmäksi kuin ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukainen yhteensovitus. Tällaisessa tilanteessa sovellettaisiin edelleen ennen vuotta 2005 voimassa olleita säännöksiä. Muutos vastaa TyEL:n voimaantulolain 26 §:n 3 momenttiin ehdotettua muutosta.

Voimaantulosäännösten 14 momentissa säädetään perhe-eläkkeen yhteensovitukselta, kun myönnetään eläke sellaisen edunjäntäjän jälkeen, jonka oma eläke oli myönnetty ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan. Tämänkään säännöksen mukaisessa vähennyksessä ei otettaisi huomioon vuoden 2013 alussa voimaantulleita muutoksia. Sen lisäksi säännös siitä, ettei uusien säännösten mukainen ensisijaisen korvauksen vähentäminen saa pienentää eläkkeen kokonaismäärää siitä, mitä se olisi ollut ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan yhteensovitetuna, ehdotetaan siirrettäväksi voimaantulosäännöksistä itse momenttiin. Muutos vastaa TyEL:n voimaantulolain 26 §:n 4 momenttiin ehdotettua muutosta.

Voimaantulosäännöksiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 14 a momentti, joka koskisi ennen vuotta 2005 voimassa olleiden säännösten mukaan myönnetyn perhe-eläkkeen tarkistamista. Perhe-eläkkeen edunsaajien lukumäärän muuttuessa perhe-eläkkeen määrä jaettaisiin edunsaajien kesken voimassa olevan KuEL:n säännösten mukaan. Perhe-eläkkeen perusteena oleva edunjäntäjän eläke olisi yhteensovitettu pelkästään työeläkelätkien mukaisten eläkkeiden kanssa. Perhe-eläkkeen edunsaajille myönnetty ensisijainen etuus vähennettäisiin samalla tavalla kuin menetellään vuoden 2012 alussa voimaantulleen 14 momentin mukaan. Säännös vastaa TyEL:n voimaantulolain 26 §:n 5 momenttiin ehdotettua säännöstä.

1.13 Laki kunnallisen eläkelain muuttamisesta

Kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain (801/2012) voimaantulosäännökseen

ehdotettu muutos vastaa työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (794/2012) voimaantulosäännökseen ehdotettua muutosta, joka koskee viittausta työttömyysturvalakiin.

1.14 Valtion eläkelaki

37 §. *Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 36 §:ää vastaava muutos.

86 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 88 §:n 1 momenttia vastaava muutos. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 88 §:n 2 momenttiin ja 89 §:n 2 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset.

88 §. *Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa.* Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi toinen virke. Vastaavaa säännöstä ehdotetaan uuteen 88 a §:ään. Pykälän 4 momentti ehdotetaan siirrettäväksi uuden 88 a §:n 4 momentiksi. Muutokset vastaavat TyEL:n 91 §:ään ehdotettuja muutoksia.

88 a §. *Leskeneläkkeen tarkistaminen.* Pykälän on uusi ja se vastaa ehdotettua uutta TyEL:n 91 a §:ää. Pykälän 4 momentiksi ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen 88 §:n 4 momentti.

100 §. *Eläkkeen hakeminen.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Uusi 2 momentti vastaa ehdotettua uutta TyEL:n 101 §:n 2 momenttia.

139 §. *Eläkemaksun ulosottokelpoisuus.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi TyEL:n 159 §:ään ehdotettua muutosta vastaava informatiivinen viittaus saatavien perinnästä annettuun lakiin (513/1999). Pykälän sananmuotoa ehdotetaan myös selvennettäväksi.

1.15 Laki valtion eläkelain voimaantulosäännökseen

7 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 a §. Säännös vastaa TyEL:n voimaantulolain 26 §:n 3 momenttiin ja kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 13 momenttiin ehdotettua muutosta.

16 a §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi TyEL:n voimaantulolain 26 §:n 4 momenttiin ja kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 14 momenttiin ehdotettuja muutoksia vastaavalla tavalla.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Säännös vastaa TyEL:n voimaantulolain 26 §:n 5 momenttiin ehdotettua säännöstä ja kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 14 a momenttiin ehdotettua muutosta.

1.16 Laki valtion eläkelain muuttamisesta

Valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (802/2012) voimaantulosäännökseen ehdotettu muutos vastaa työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (794/2012) voimaantulosäännökseen ehdotettua muutosta, joka koskee viittausta työttömyysturvalakiin.

1.17 Kansaneläkelaki

13 §. Kuntoutuksen varmistaminen. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että työkyvyttömyyseläkettä hakevien kuntoutusmahdollisuuksien ensisijaisuutta suhteessa työkyvyttömyyseläkeratkaisuun ja Kansaneläkelaitoksen velvollisuutta selvittää työkyvyttömyyseläkkeenhakijan kuntoutusmahdollisuudet korostetaan aiempaa enemmän. Muutos vastaisi kuntoutusmahdollisuuksien selvittämisen osalta TyEL:n 36 §:ään ehdotettua muutosta.

1.18 Laki kansaneläkelain muuttamisesta

Kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (803/2012) voimaantulosäännökseen ehdotettu muutos vastaa työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (794/2012) voimaantulosäännökseen ehdotettua muutosta, joka koskee viittausta työttömyysturvalakiin.

1.19 Laki takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta annetun lain (804/2012) voimaantulosäännökseen ehdotettu muutos vastaa työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun

lain (794/2012) voimaantulosäännökseen ehdotettua muutosta, joka koskee viittausta työttömyysturvalakiin.

1.20 Laki Eläketurvakeskuksesta

2 §. Eläketurvakeskuksen tehtävät. Pykälän 2 momentin 9 kohdan mukaan Eläketurvakeskuksen tehtävänä on lähettää työntekijälle tieto rekisteriin merkityistä eläkkeeseen oikeuttavista palkattomista ajoista, jos työntekijällä ei ole rekisteriin merkittyjä yksityisten alojen työeläkelakien alaisia ansioita, sekä antaa niistä työntekijän pyynnöstä päätös siten kuin TyEL:n 75 §:ssä säädetään. TyEL:n 75 §:ää on kuitenkin muutettu laeilla 1097/2008 ja 1456/2011, joista jälkimmäisen yhteydessä säännös työntekijän oikeudesta saada päätös rekisteriin merkityistä tiedoista on siirretty TyEL:n 75 b §:n 3 momenttiin. Tässä yhteydessä Eläketurvakeskuksesta annetussa laissa oleva viittaus TyEL:n 75 §:ään on jäänyt muuttamatta eikä viittaus siten kohdistu enää asiallisesti siinä tarkoitettuun säännökseen. Pykälän 2 momentin 9 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että lainkohdassa viitataan TyEL:n 75 §:n sijasta 75 b §:n 3 momenttiin.

Lisäksi pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi muita teknisiä tarkistuksia.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

Työkyvyttömyyseläkettä hakevien kuntoutusmahdollisuuksien selvittämistä koskevia muutoksia ehdotetaan sovellettavaksi käsiteltäessä 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen vireille tullutta työkyvyttömyyseläkehakemusta.

Vuoden 2004 säännösten mukaista yhteensovitusta koskevia muutoksia ehdotetaan sovellettavaksi eläkkeeseen, jonka määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

Yksityisten alojen työeläkelakien voimaantulosäännöksissä ehdotetaan säädettäväksi, että vuoden 2010 alusta voimaan tullutta työeläkelakien muutosta, jonka mukaan päättyneeltä työkyvyttömyyseläkkeellä olojalta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta an-

siosta karttuu eläkettä 1,5 karttumisprosentin mukaan, sovellettaisiin myös vuotta 2010 edeltävältä ajalta. Jos MEL:n mukaiseen eläkkeeseen sovelletaan erityiskarttumisprosentteja, päättyneeltä työkyvyttömyyseläkkeellä oloajalta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta karttuu eläkettä 1,6 karttumisprosentin mukaan. Soveltamisen edellytyksenä olisi, että päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006 tai sen jälkeen ja, että uusin perustein määrättävä vanhuuseläke alkaa tai uusin perustein määrättävän eläkkeen eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Eläkelaitos tarkistaisi lain voimaan tullessa maksussa olevan eläkkeen uuden säännöksen mukaiseksi 1 päivästä tam-

mikuuta 2015 alkaen. Maksussa olevien eläkkeiden tarkistaminen ei vaikuttaisi työnantajan omavastuuseen työkyvyttömyyseläkkeen kustannuksista.

3 Säättämisjärjestys

Esityksessä ei muuteta maksussa olevia ja ansaittuja eläkkeitä, jotka kuuluvat perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojan piiriin. Esitykseen sisältyvät ehdotukset voidaan siten säätää tavallisessa lain säätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työntekijän eläkelain (395/2006) 91 §:n 4 momentti,
muutetaan 36 §, 88 §:n 1 ja 2 momentti, 89 §:n 2 momentti, 91 §:n 3 momentti ja 159 §, sellaisena kuin niistä on 159 § laissa 1164/2007, sekä
lisätään 90 §:ään siitä lailla 627/2009 kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti, lakiin uusi 91 a §, 101 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja 184 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1427/2011, uusi 2 momentti seuraavasti:

36 §

Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 27 §:n mukaan.

4 luku

Eläkkeen määräytyminen

88 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakeihin ja niihin rinnastettaviin lakeihin perustuvat eläkkeet vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 92 ja 93 §:ssä tarkoitettu-

ja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saaman vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työkennellyt ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön pal-

veluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla, Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusajkaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

89 §

Leskeneläkkeen vähentämisen ajankohta

Jos edunjäätäjän kuollessa hänen ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjäätäjän jälkeen, leskeneläkettä ei vähennetä ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta. Tällöin lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä työkyvyttömyyseläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta. Jos leski tuolloin on täyttänyt vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä vanhuuseläkettä, jonka hän on ansainnut nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltäneen vuoden loppuun mennessä.

90 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

91 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka

takia 1 momentissa tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty.

91 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Jos leskeneläkettä ensimmäistä kertaa vähennettäessä lesken omana eläkkeenä on otettu huomioon laskennallinen työkyvyttömyyseläke tai jos leskeneläkkeen vähentäminen on tehty 91 §:n mukaan, leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke.

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 80 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisiin perustein.

Leskeneläke tarkistetaan 1 tai 2 momentissa tarkoitetun eläkkeen alkamisesta lukien. Leskeneläkkeen vähentämisessä otetaan huomioon leskelle myönnetty eläke sekä lisäksi mainitun eläkkeen alkamista edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta leskelle ei ole myönnetty eläkettä.

101 §

Eläkehakemus

Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 36 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

159 §

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu ja 163 §:ssä sekä 186 §:n 5 momentissa tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu viivästyskor-

koineen ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

184 §

Päätös kustannusten jakamisesta

Jos eläkelaitos laiminlyö maksaa sen vastuulle tulevista kustannuksista määrätyn maksun tai Eläketurvakeskus laiminlyö maksaa eläkelaitokselle määrätyn hyvityksen 1 momentissa tarkoitettussa päätöksessä mainittuna eräpäivänä, maksun tai hyvityksen viivästymisen ajalta peritään korkolain 4 a §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen viivästyskorko. Viivästyskorkoa ei kuitenkaan peritä viivästymisen ajalta, joka johtuu siitä, että Eläketurvakeskus on yhdistänyt eläkelaitoksen maksettaviksi tulevia ja sille hyvitetäviä eriä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin työkyvyttömyyseläkehakemuksiin sovelletaan 36 ja 101 §:ää sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.

Sen estämättä, mitä työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (627/2009) voimaantulosäännöksen 1 ja 2 momentissa säädetään 68 §:n 2 momentista, päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta karttuu eläkettä 1,5 karttumisprosentin mukaan, jos päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006 tai sen jälkeen ja jos uusin perusteina määrättävä vanhuuseläke alkaa 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen tai uusin perusteina määrättävän eläkkeen eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Tämän lain voimaan tullessa maksussa olevan tässä momentissa tarkoitetun eläkkeen määrän eläkelaitos tarkistaa 1 päivästä tammikuuta 2015.

2.

Laki**työntekijän eläkelain voimaanpanolain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 26 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1428/2011, sekä
lisätään 26 §:ään uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, ja uusi 5 momentti seuraavasti:

26 §

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen saajalle myönnetään ensisijainen etuus tai hänelle myönnetyn ensisijaisen etuuden määrä muuttuu, sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, eläkkeeseen sovelletaan työntekijän eläkelain 92 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012, sekä 93 ja 94 §:n säännöksiä ensisijaisen etuuden vähentämisestä. Ensisijainen etuus vähennetään eläkkeensaajan saaman eläkkeen määrästä. Jos kuitenkin eläkkeen TEL-lain 8 ja 8 a §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan eläkkeestä. Ensisijaisen etuuden vähentäminen työntekijän eläkelain mukaan ei saa kuitenkaan pienentää eläkkeen määrää enempää kuin olisi tapahtunut, jos eläke olisi yhteensovitettu TEL-lain 8 tai 8 a §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.

Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaisesti mää-

räytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen TEL-lain 8 tai 8 a §:n mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta työntekijän eläkelain 92 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012, sekä 93 §:n ja 94 §:n 2—4 momentin mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin olisi tapahtunut, jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu TEL-lain 8 tai 8 a §:n mukaisesti.

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaan myönnetyn perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan edunsaajien lukumäärän muuttumisen vuoksi, perhe-eläkkeen peruste jaetaan edunsaajien kesken siten kuin työntekijän eläke-

lain 85 ja 86 §:ssä säädetään. Tällöin perhe-eläkkeen peruste on edunjättäjän TEL-lain 7 h §:n 1 momentin mukainen, kuitenkin enintään mainitun lain 8 §:n 5 momentissa, tarkoitetun yhteensovitusrajan suuruinen eläke, sellaisina kuin mainitut lainkohdat olivat 31 päivänä joulukuuta 2004. Ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus vä-

hennetään perhe-eläkkeen perusteesta siten kuin 4 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan eläkkeeseen, jonka määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

3.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (794/2012) voimaantulosäännöksen 3 momentti seuraavasti:

Ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyys-
turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoi-
tetun lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeu-
teen jäädä varhennusvähennyksellä vähentä-
mättömälle vanhuuseläkkeelle 62 vuoden
iässä, sovelletaan 12 §:n 3 momenttia ja 13

§:n 1 momenttia sellaisina kuin ne olivat
voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

4.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan merimieseläkelain (1290/2006) 96 §:n 4 momentti,
muutetaan 36 §, 93 §:n 1 ja 2 momentti, 94 §:n 2 momentti, 96 §:n 3 momentti ja 147 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 147 §:n 1 momentti laissa 1168/2007, sekä
lisätään 95 §:ään siitä lailla 629/2009 kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti, lakiin uusi 96 a § ja 103 §:ään uusi 2 momentti, jolloin 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

36 §

Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Ennen kuin eläkekassa tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkekassa antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 27 §:n mukaan.

93 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakeihin ja niihin rinnastettaviin lakeihin perustuvat eläkkeet vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 97 ja 98 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä.

Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saaman vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, jonka hän on ansainnut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi

myönnetty, jos hänen ulkomailla, Euroopan unionin toimielimen tai kansanvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusajkaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

94 §

Leskeneläkkeen vähentämisen ajankohta

Jos edunjäätäjän kuollessa hänen ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjäätäjän jälkeen, leskeneläkettä ei vähennetä ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta. Tällöin lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä työkyvyttömyyseläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta. Jos leski tuolloin on täyttänyt vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä vanhuuseläkettä, jonka hän on ansainnut nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltäneen vuoden loppuun mennessä.

95 §

Leskeneläkkeen vähentämisen peruste ja määrä

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

96 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty.

96 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Jos leskeneläkettä ensimmäistä kertaa vähennettäessä lesken omana eläkkeenä on otettu huomioon laskennallinen työkyvyttömyyseläke tai jos leskeneläkkeen vähentäminen on tehty 96 §:n mukaan, leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke.

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 86 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

Leskeneläke tarkistetaan 1 tai 2 momentissa tarkoitetun eläkkeen alkamisesta lukien. Leskeneläkkeen vähentämisessä otetaan huomioon leskelle myönnetty eläke sekä lisäksi mainitun eläkkeen alkamista edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta leskelle ei ole myönnetty eläkettä.

103 §

Eläkehakemus

Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkekassa antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 36 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

147 §

Eläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Tämän lain perusteella määrätty eläkevakuutusmaksu ja 151 §:ssä tarkoitettu korotettu eläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa.

Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä ole-
viin työkyvyttömyyseläkehakemuksiin sovel-
letaan 36 ja 103 §:ää sellaisina kuin ne olivat
tämän lain voimaan tullessa.

Sen estämättä, mitä merimieseläkelain
muuttamisesta annetun lain (629/2009) voi-
maantulosäännöksen 1 ja 2 momentissa sää-
detään 69 §:n 2 momentista ja 75 §:n 2 mo-

mentista, päättyneen työkyvyttömyyseläk-
keen ajalta tulevan ajan eläkkeen perusteena
olevasta ansiosta karttuu eläkettä 1,6 karttu-
misprosentin mukaan 69 §:n 2 momentin pe-
rusteella ja 1,5 karttumisprosentin mukaan
75 §:n 2 momentin perusteella, jos päätty-
neen työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtu-
ma on vuonna 2006 tai sen jälkeen ja jos uu-
sin perustein määrättävä vanhuuseläke alkaa
1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen
tai uusin perustein määrättävän eläkkeen elä-
ketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010
tai sen jälkeen. Tämän lain voimaan tullessa
maksussa olevan tässä momentissa tarkoite-
tun eläkkeen määrän eläkekassa tarkistaa
1 päivästä tammikuuta 2015.

5.

Laki**merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain (1291/2006) 20 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1430/2011, sekä
lisätään 20 §:ään uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, ja uusi 5 momentti seuraavasti:

20 §

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen saajalle myönnetään ensisijainen etuus tai hänelle myönnetyn ensisijaisen etuuden määrä muuttuu, sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, eläkkeeseen sovelletaan uuden lain 97 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012 sekä 98 ja 99 §:n säännöksiä ensisijaisen etuuden vähentämisestä. Ensisijainen etuus vähennetään eläkkeensaajan saaman eläkkeen määrästä. Jos kuitenkin eläkkeen työntekijäin eläkelain 8 ja 8a §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan eläkkeestä. Ensisijaisen etuuden vähentäminen uuden lain mukaan ei saa kuitenkaan pienentää eläkkeen määrää enempää kuin olisi tapahtunut, jos eläke olisi yhteensovitettu työntekijäin eläkelain 8 tai 8 a §:n, sellaisena kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.

Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden

työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen vanhan lain 27 §:n mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös aiemmin voimassa olleen työntekijäin eläkelain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. §Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta uuden lain 97 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012 sekä 98 §:n ja 99 §:n 2—4 momentin mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin olisi tapahtunut, jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu vanhan lain 27 §:n mukaisesti.

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain mukaan myönnetyn perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan edunsaajien lukumäärän muuttumisen vuoksi, perhe-eläkkeen peruste jaetaan edunsaajien kesken siten kuin uuden lain 90 ja 91 §:ssä säädetään. Tällöin perhe-eläkkeen peruste on edunjättäjän työntekijäin eläkelain 7 h §:n 1 momentin mukainen, kuitenkin enintään mainitun lain 8 §:n 5 momentissa, sellaisina

kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, tarkoitetun yhteensovitusrajan suuruisen eläke. Ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta siten kuin 4 momentissa säädetään.

_____

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____. Lakia sovelletaan eläkkeeseen, jonka määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

_____

6.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (796/2012) voimaantulosäännök-
sen 3 momentti seuraavasti:

Ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän,
joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyys-
turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoi-
tetun lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeu-
teen jäädä varhennusvähennyksellä vähentä-
mättömälle vanhuuseläkkeelle 62 vuoden
iässä sovelletaan 11 §:n 3 ja 13 §:n 1 mo-

menttia sellaisina kuin ne olivat voimassa
tämän lain voimaan tullessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

7.

Laki**yrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 84 §:n 4 momentti,
muutetaan 33 §, 81 §:n 1 ja 2 momentti, 82 §:n 2 momentti, 84 §:n 3 momentti ja 120 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 120 §:n 1 momentti laissa 1166/2007, sekä
lisätään 83 §:ään siitä lailla 630/2009 kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti, lakiin uusi 84 a § ja 91 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

33 §

Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on selvitettävä, onko yrittäjällä oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että yrittäjän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos yrittäjällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 24 §:n mukaan.

81 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakien ja niihin rinnastettavien lakien mukaiset eläkkeet vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saaman

vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka on maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on kartunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi

myönnetty, jos hänen työnsä ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

82 §

Leskeneläkkeen vähentämisen ajankohta

Jos edunjäätäjän kuollessa hänen ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjäätäjän jälkeen, leskeneläkettä ei vähennetä ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta. Tällöin lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä työkyvyttömyyseläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta. Jos leski tuolloin on täyttänyt vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä vanhuuseläkettä, jonka hän on ansainnut nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltäneen vuoden loppuun mennessä.

83 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

84 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka

takia 1 momentissa tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty.

84 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Jos leskeneläkettä ensimmäistä kertaa vähennettäessä lesken omana eläkkeenä on otettu huomioon laskennallinen työkyvyttömyyseläke tai jos leskeneläkkeen vähentäminen on tehty 84 §:n mukaan, leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke.

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 74 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisiin perustein.

Leskeneläke tarkistetaan 1 tai 2 momentissa tarkoitetun eläkkeen alkamisesta lukien. Leskeneläkkeen vähentämisessä otetaan huomioon leskelle myönnetty eläke sekä lisäksi mainitun eläkkeen alkamista edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta leskelle ei ole myönnetty eläkettä.

91 §

Eläkehakemus

Jos yrittäjällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 33 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

120 §

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu ja 122 §:ssä sekä 143 §:n 3 momentissa tarkoitettu koro-

tettu työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkeineen ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin työkyvyttömyyseläkehakemuksiin sovelletaan 33 ja 91 §:ää sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.

Sen estämättä, mitä yrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain (630/2009) voimaantulosäännöksen 1 ja 2 momentissa säädetään 65 §:n 2 momentista, päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta karttuu eläkettä 1,5 karttumisprosentin mukaan, jos päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006 tai sen jälkeen ja jos uusin perustein määrättävä vanhuuseläke alkaa 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen tai uusin perustein määrättävän eläkkeen eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Tämän lain voimaan tullessa maksussa olevan tässä momentissa tarkoitetun eläkkeen määrän eläkelaitos tarkistaa 1 päivästä tammikuuta 2015.

8.

Laki**yrittäjän eläkelain voimaannpanosta annetun lain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yrittäjän eläkelain voimaannpanosta annetun lain (1273/2006) 26 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1432/2011, sekä

lisätään 26 §:ään uusi 3 ja 5 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi ja nykyinen 4 momentti siirtyy 6 momentiksi seuraavasti:

26 §

—————
Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen saajalle myönnetään ensisijainen etuus tai hänelle myönnetyn ensisijaisen etuuden määrä muuttuu, sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, eläkkeeseen sovelletaan yrittäjän eläkelain 85 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012 sekä 86 ja 87 §:n säännöksiä ensisijaisen etuuden vähentämisestä. Ensisijainen etuus vähennetään eläkkeensaajan saaman eläkkeen määrästä. Jos kuitenkin eläkkeen TEL-lain 8 ja 8 a §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan eläkkeestä. Ensisijaisen etuuden vähentäminen työntekijän eläkelain mukaan ei saa kuitenkaan pienentää eläkkeen määrää enempää kuin olisi tapahtunut, jos eläke olisi yhteensovitettu TEL-lain 8 tai 8 a §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.

Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen TEL-lain 8 tai 8 a §:n mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta yrittäjän eläkelain 85 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012 sekä 86 §:n ja 87 §:n 2—4 momentin mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin olisi tapahtunut, jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu TEL-lain 8 tai 8 a §:n mukaisesti.

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaan myönnetyn perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan edunsaajien lukumäärän muuttumisen vuoksi, perhe-eläkkeen peruste jaetaan edunsaajien kesken siten kuin yrittäjän eläkelain 78 ja 79 §:ssä säädetään. Tällöin perhe-eläkkeen peruste on edunjättäjän TEL-lain 7 h §:n 1 momentin mukainen, kuitenkin enintään mainitun lain 8 §:n 5 momentissa, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, tarkoitetun yhteensovitusrajan suu-

ruinen eläke. Ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta siten kuin 4 momentissa säädetään.

—————
—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan eläkkeeseen, jonka määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

9.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 28 §, 50 §:n 1 momentti, 82 §:n 1, 2 ja 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 28 § laissa 1170/2007, sekä
lisätään 86 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

28 §

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu ja 12 §:n 4 momentissa sekä 24 §:ssä tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu työeläkevakuutusmaksu viivästyskorikoineen ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

50 §

Työkyvyttömyyseläkeasian käsittely

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on selvitettävä, onko maatalousyrittäjällä oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että maatalousyrittäjän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos maatalousyrittäjällä on oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 44 §:n mukaan.

82 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakien ja niihin rinnastettavien lakien mukaiset eläkkeet vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saaman vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka on maksettava leskelle ulkomailta taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai jos leski edunjättäjän kuolinpäivänä on täyttänyt jonkin työeläkelain

mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusajankautensa luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaisista.

Tätä lakia toimeenpantaessa leskeneläkkeeseen sovelletaan lisäksi, mitä:

- 1) työntekijän eläkelain 89 §:ssä säädetään eläkkeen vähentämisen ajankohdasta;
- 2) työntekijän eläkelain 90 §:ssä säädetään eläkkeen vähennyksen perusteesta ja määräsistä;
- 3) työntekijän eläkelain 91 §:ssä säädetään eläkkeen vähentämisestä erityistilanteissa; ja
- 4) työntekijän eläkelain 91 a §:ssä säädetään eläkkeen tarkistamisesta.

86 §

Eläkehakemus

Jos maatalousyrittäjällä on oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa

työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 50 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan työkyvyttömyyseläkehakemukseen sovelletaan 50 §:n 1 momenttia ja 86 §:ää sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.

Sen estämättä, mitä maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain (632/2009) voimaantulosäännöksen 1 ja 2 momentissa säädetään 71 §:n 2 momentista, päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta karttuu eläkettä 1,5 karttumisprosentin mukaan, jos päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on ollut vuonna 2006 tai sen jälkeen ja jos uusin perustein määrättävä vanhuuseläke on alkanut 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen tai uusin perustein määrättävän eläkkeen eläketapahtuma on ollut 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Tämän lain voimaan tullessa maksussa olevan tässä momentissa tarkoitettun eläkkeen määrän eläkelaitos tarkistaa 1 päivästä tammikuuta 2015.

10.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1281/2006) 25 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1434/2011, sekä

lisätään 25 §:ään uusi 3 ja 5 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi ja nykyinen 4 momentti siirtyy 6 momentiksi seuraavasti:

25 §

 Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen saajalle myönnetään ensisijainen etuus tai hänelle myönnetyn ensisijaisen etuuden määrä muuttuu, sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, eläkkeeseen sovelletaan työntekijän eläkelain 92 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012 sekä 93 ja 94 §:n säännöksiä ensisijaisen etuuden vähentämisestä. Ensisijainen etuus vähennetään eläkkeensaajan saaman eläkkeen määrästä. Jos kuitenkin eläkkeen TEL-lain 8 ja 8 a §:n, sellaisina kuin lainkohdat olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan eläkkeestä. Ensisijaisen etuuden vähentäminen työntekijän eläkelain mukaan ei saa kuitenkaan pienentää eläkkeen määrää enempää kuin olisi tapahtunut, jos eläke olisi yhteensovitettu TEL-lain 8 tai 8 a §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.

Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen MYEL-lain mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen MYEL-lain mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös aiemmin voimassa olleen TEL-lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta maatalousyrittäjän eläkelain 83 §:n 1—3 kohdan mukaisesti, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2012. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin olisi tapahtunut, jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu MYEL-lain mukaisesti.

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen MYEL-lain mukaan myönnetyn

perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan edunsaajien lukumäärän muuttumisen vuoksi, perhe-eläkkeen peruste jaetaan edunsaajien kesken siten kuin maatalousyrittäjän eläkelain 80 §:ssä säädetään. Tällöin perhe-eläkkeen peruste on edunjättäjän TEL-lain 7 h §:n 1 momentin mukainen, kuitenkin enintään mainitun lain 8 §:n 5 momentissa, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuussa 2004, tarkoitetun yhteensovitusrajan suuruinen eläke. Ensisijaista etuutta vastaava

perhe-eläke tai korvaus vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta siten kuin 4 momentissa säädetään.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan eläkkeeseen, jonka määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

11.

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain (549/2003) 22 §, 88 §:n 1 ja 3 momentti, 91 §:n 1 momentti ja 134 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 22 §, 88 §:n 1 ja 3 momentti ja 91 §:n 1 momentti laissa 1293/2006 sekä 134 §:n 1 momentti laissa 461/2008, sekä
lisätään 91 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1293/2006, uusi 2—4 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 5 momentiksi ja 98 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1293/2006 ja 1177/2011, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyy 3—5 momentiksi, seuraavasti:

22 §

Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 17 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 17 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 102 §:n mukaan. Jos eläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että hakijalle annetaan tietoa kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.

88 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Leskeneläkettä määrättäessä otetaan huomioon lesken työeläkkeet. Lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 76 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuk-

sia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saaman vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty. Lisäksi otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta. Jos leski edunjättäjän kuolinpäivänä tai 2 momentissa tarkoitettun lapsen täyttäessä 18 vuotta on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta tai nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työskennellyt ulkomailla taikka ollut Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken

työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelyyn taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaansa luettava työskentely olisi tämän lain alaista.

91 §

Leskeneläkkeen tarkistus

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 90 §:n 1 momentissa tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty.

Jos leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä lesken omana eläkkeenä on otettu huomioon laskennallinen työkyvyttömyyseläke tai jos leskeneläkkeen vähentäminen on tehty 90 §:n perusteella, leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke.

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 60 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisiin perusteisiin.

Leskeneläke tarkistetaan 2 tai 3 momentissa tarkoitetun eläkkeen alkamisesta lukien. Leskeneläkkeen vähentämisessä otetaan huomioon leskelle myönnetty eläke sekä lisäksi mainitun eläkkeen alkamista edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta leskelle ei ole myönnetty eläkettä.

98 §

Eläkkeen hakeminen

Jos työntekijällä on oikeus 17 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 22 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

134 §

Maksun perintä ja maksusaatavan vanhentuminen

Kunnallisen eläkelaitoksen on määrättävä tähän lakiin perustuva maksu viiden vuoden kuluessa saatavan syntymisestä. Maksusuussaatavan katsotaan syntyvän tämän lain mukaisen lopullisen maksun eräpäivänä. Tämän lain perusteella määrätty maksu sekä sille suorituksen viivästymisen ajalta korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan työkyvyttömyyseläkehakemukseen sovelletaan 22 ja 98 §:ää sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.

12.

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännösten muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain (713/2004) voimaantulosäännöksen 13 momentti ja 14 momentti,
sellaisena kuin niistä on 14 momentti laissa 1448/2011, sekä
lisätään voimaantulosäännökseen uusi 14 a momentti seuraavasti:

-----
13. Sen estämättä mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2012 voimassa olleen kunnallisen eläkelain 76 ja 77 §:ää myös eläkkeisiin, jotka on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Ensisijainen etuus vähennetään eläkkeen saajan saaman eläkkeen määrästä. Jos eläkkeen määrässä oli otettu huomioon myös ensisijaisen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan eläkkeestä. Ensisijaisen etuuden vähentäminen kunnallisen eläkelain mukaan ei saa kuitenkaan pienentää eläkkeen määrää enempää kuin olisi tapahtunut, jos eläke olisi yhteensovitettu kunnallisen eläkelain 76 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.

14. Perhe-eläke määräytyy 84 ja 87 §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2012, mukaisesti myös sellaisen edunjäätäjän jälkeen, jonka saama eläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Jos edunjäätäjän eläke oli yhteensovitettu ensisijaisen etuuden kanssa, perhe-eläkkeen perusteena käytetään edunjäätäjän eläkettä, jonka yhteensovituksessa ei ole otettu huomioon ensisijaista etuutta. Mainittujen säännösten mu-

kainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin olisi tapahtunut, jos perhe-eläke olisi yhteen sovitettu kunnallisen eläkelain 87 §:n sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.

14 a. Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan tämän lain 84, 87 ja 97 §:ää myös sellaiseen perhe-eläkkeeseen, joka on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti ja jonka määrää tarkistetaan edunsaajien lukumäärän muuttumisen vuoksi. Perhe-eläkkeen perusteena on 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleiden säännösten mukaisesti muiden työeläkelakien mukaisten eläkkeiden kanssa yhteensovitettu edunjäätäjän eläke. Ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus vähennetään perhe-eläkkeestä siten kuin 14 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan eläkkeeseen, jonka määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

13.

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain (801/2012) voimaantulosäännöksen 3 momentti seuraavasti:

Ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettua lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeuteen jäädä varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä sovelletaan 13 §:n 3 momenttia sellai-

senä kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

14.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan valtion eläkelain (1295/2006) 88 §:n 4 momentti,
muutetaan 37 §, 86 §:n 1 ja 3 momentti, 88 §:n 3 momentti ja 139 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 37 § laissa 468/2010 sekä 139 § laissa 553/2012, sekä
lisätään lakiin uusi 88 a § ja 100 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy
 3 momentiksi, seuraavasti:

37 §

Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 24 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 24 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 107 §:n mukaan.

86 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Työeläkelakeihin perustuvat eläkkeet, joita leski saa ansiotyön perusteella, vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 73 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saaman

vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

—————
 Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta. Jos leski edunjättäjän kuolinpäivänä tai 2 momentissa tarkoitettun lapsen täyttäessä 18 vuotta on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta tai nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltäneen vuoden loppuun mennessä. Jos leski on työs-

kennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain mukaista.

88 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläke tarkistetaan, jos lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 1 momentissa tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty.

88 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Jos leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä lesken omana eläkkeenä on otettu huomioon laskennallinen työkyvyttömyyseläke tai jos leskeneläkkeen vähentäminen on tehty 88 §:n perusteella, leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke.

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 67 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisiin perusteisiin.

Leskeneläke tarkistetaan 1 tai 2 momentissa tarkoitetun eläkkeen alkamisesta lukien. Leskeneläkkeen vähentämisessä otetaan

huomioon leskelle myönnetty eläke sekä lisäksi mainitun eläkkeen alkamista edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta leskelle ei ole myönnetty eläkettä.

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

100 §

Eläkkeen hakeminen

Jos työntekijällä on oikeus 24 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 37 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

139 §

Eläkemaksun ulosottokelpoisuus

Kunnallisen eläkelaitoksen tämän lain perusteella maksettavaksi määräämä eläkemaksu eläkemaksu viivästyskorkoineen on suoraan ulosottokelpoinen. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan työkyvyttömyyseläkehakemukseen sovelletaan 37 ja 100 §:ää sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.

15.

Laki**valtion eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1296/2006) 16 a §, sellaisena
kuin se on laissa 1451/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 7 a § seuraavasti:

7 a §

Valtion eläkelain 73 ja 74 §:ää, sellaisena
kuin niistä jälkimmäinen oli 31 päivänä jou-
lukuuta 2012, sovelletaan myös eläkkeisiin,
joissa eläke on myönnetty 31 päivänä joulu-
kuuta 2004 voimassa olleiden säännösten
mukaisesti. Ensisijainen etuus vähennetään
eläkkeen saajan saaman eläkkeen määrästä.
Jos eläkkeen määrässä oli otettu huomioon
myös ensisijaisen etuus, ensisijaisen etuuden
vaikutus poistetaan eläkkeestä. Ensisijaisen
etuuden vähentäminen valtion eläkelain mu-
kaan ei saa kuitenkaan pienentää eläkkeen
määrää enempää kuin olisi tapahtunut, jos
eläke olisi yhteensovitettu VEL-lain 11—13
§:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä jou-
lukuuta 2004, mukaisesti.

16 a §

Perhe-eläke määräytyy valtion eläkelain 81
ja 85 §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä
joulukuuta 2012, mukaisesti myös sellaisen
edunjättäjän jälkeen, jonka saama eläke on
määrätty VEL-lain mukaan, sellaisena kuin
se oli ennen 1 päivää tammikuuta 2005. Jos
edunjättäjän eläke oli yhteensovitettu ensisi-
jaisen etuuden kanssa, perhe-eläkkeen perus-
teena käytetään edunjättäjän eläkettä, jonka
yhteensovituksessa ei ole otettu huomioon

ensisijaista etuutta. Mainittujen säännösten
mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen
ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen
kokonaismäärää enempää kuin olisi tapahtu-
nut, jos perhe-eläke olisi yhteen sovitettu val-
tion perhe-eläkelain 6 §:n sellaisena kuin se
oli 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.

Valtion eläkelain 81, 84 ja 85 §:ää sovel-
letaan myös sellaiseen perhe-eläkkeeseen,
joka on myönnetty ennen tämän lain voi-
maantuloa voimassa olleiden säännösten mu-
kaisesti ja jonka määrää tarkistetaan edunsaai-
jien lukumäärän muuttumisen vuoksi. Perhe-
eläkkeen perusteena on valtion perhe-
eläkelain 5 §:n 1 momentin mukainen eläke
kuitenkin enintään 31 päivänä joulukuuta
2004 voimassa olleiden säännösten mukai-
sesti muiden työeläkelakien mukaisten eläk-
keiden kanssa yhteensovitettu eläke. Ensis-
ijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai kor-
vaus vähennetään perhe-eläkkeestä siten kuin
1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 . Lakia sovelletaan eläkkeeseen, jonka
määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta
2015 tai sen jälkeen.

16.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (802/2012) voimaantulosäännöksen 4 momentti seuraavasti:

Ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettua lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeuteen jäädä varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä sovelletaan 10 §:n 3 momenttia ja 11

§:n 1 momenttia sellaisina kuin ne olivat voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

17.

Laki**kansaneläkelain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain (568/2007) 13 §:n 1 momentti seuraavasti:

13 §

Kuntoutuksen varmistaminen

Ennen kuin Kansaneläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on selvitettävä, onko hakijalla oikeus Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen kuntoutukseen ja tarvittaessa ohjattava hänet

muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan työkyvyttömyyseläkehakemukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

18.**Laki****kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (803/2012) voimaantulosäännöksen
3 momentti seuraavasti:

Ennen vuotta 1958 syntyneen henkilön, joka saa työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n perusteella, oikeuteen saada varhensusvähennyksellä vähentämätön vanhuuselä-

ke sovelletaan 11 §:ää sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__ .

19.

Laki**takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta annetun lain (804/2012) voimaantulosäännöksen 3 momentti seuraavasti:

Edellä 2 momentin estämättä 7 §:n 1 momentin 1 kohtaa, sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan myös ennen vuotta 1958 syntyneeseen henkilöön, jolla on työeläkelakien tai kansaneläkelain (568/2007) mukaisesti oikeus saada varhennusvähennyksellä vähentämätön

vanhuuseläke 62 vuoden iässä työttömyys-
turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoi-
tetun lisäpäiväoikeuden perusteella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .

20.

Laki**Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 1 momentin 7 kohta sekä 2 momentin 1, 2, 6, 9 ja 10 kohta seuraavasti:

2 §

Eläketurvakeskuksen tehtävät

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on:

7) tiedottaa ja antaa neuvontaa työeläkkeistä ottaen kuitenkin huomioon, mitä työntekijän eläkelain 211 §:ssä ja yrittäjän eläkelain 153 §:ssä säädetään.

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on lisäksi:

1) valvoa työeläkelakien mukaisen vakuutusvelvollisuuden noudattamista ja ottaa tarvittaessa työnantajan kustannuksella eläkevakuutus siten kuin työntekijän eläkelain 186 ja 187 §:ssä sekä yrittäjän eläkelain 143 ja 144 §:ssä säädetään;

2) ratkaista, sovelletaanko työhön työntekijän eläkelakia, yrittäjän eläkelakia tai maatalousyrittäjän eläkelakia ja antaa ratkaisusta

asianosaisen pyynnöstä valituskelpoinen päätös siten kuin työntekijän eläkelain 10 §:ssä, yrittäjän eläkelain 7 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 9 §:ssä säädetään;

6) ratkaista, mikä eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen, siten kuin työntekijän eläkelain 111 §:ssä, yrittäjän eläkelain 96 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 91 §:ssä säädetään;

9) lähettää työntekijälle tieto rekisteriin merkityistä eläkkeeseen oikeuttavista palkattomista ajoista, jos työntekijällä ei ole rekisteriin merkittyjä yksityisten alojen työeläkelakien alaisia ansioita, sekä antaa niistä työntekijän pyynnöstä päätös siten kuin työntekijän eläkelain 75 b §:n 3 momentissa säädetään;

10) selvittää ja ratkaista työntekijän eläkelain 183 ja 184 §:ssä, yrittäjän eläkelain 142 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 137 §:ssä tarkoitetulla tavalla kulujen jakautuminen eläkelaitosten välillä ja määritellä yrittäjän eläkelain 140 §:n mukainen valtion osuus sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan

lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukainen valtion kustannus;

_____

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

_____

Helsingissä 11 päivänä syyskuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Sosiaali- ja terveysministeri *Laura Rätty*

1.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työntekijän eläkelain (395/2006) 91 §:n 4 momentti,
muutetaan 36 §, 88 §:n 1 ja 2 momentti, 89 §:n 2 momentti, 91 §:n 3 momentti ja 159 §, sellaisena kuin niistä on 159 § laissa 1164/2007, sekä
lisätään 90 §:ään siitä lailla 627/2009 kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti, lakiin uusi 91 a §, 101 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja 184 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1427/2011, uusi 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

36 §

36 §

*Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen**Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen*

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty.

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on *selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 27 §:n mukaan.*

4 luku

4 luku

Eläkkeen määräytyminen**Eläkkeen määräytyminen**

88 §

88 §

*Leskeneläkkeen vähentäminen**Leskeneläkkeen vähentäminen*

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakeihin ja niihin rinnastettaviin lakeihin perustuvat eläkkeet vähentävät leskeneläket-

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakeihin ja niihin rinnastettaviin lakeihin perustuvat eläkkeet vähentävät les-

tä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 92 ja 93 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä (*lesken laskennallinen eläke*). Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla, Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

keneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 92 ja 93 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. *Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saaman vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty.* Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. *Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä.* Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla, Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

89 §

Leskeneläkkeen vähentämisen ajankohta

Jos edunjättäjän kuollessa hänen ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, leskeneläkettä ei vähennetä

89 §

Leskeneläkkeen vähentämisen ajankohta

Jos edunjättäjän kuollessa hänen ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, leskeneläkettä ei vähennetä

ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta. Tällöin lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä työkyvyttömyyseläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta.

ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta. Tällöin lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä työkyvyttömyyseläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta. *Jos leski tuolloin on täyttänyt vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä vanhuuseläkettä, jonka hän on ansainnut nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltäneen vuoden loppuun mennessä.*

90 §

90 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

91 §

91 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty. *Lisäksi leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien mukainen eläke muuna kuin osaaika-eläkkeenä.*

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty.

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

(4 mom. kumotaan)

91 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Jos leskeneläkettä ensimmäistä kertaa vähennettäessä lesken omana eläkkeenä on

otettu huomioon laskennallinen työkyvyttömyyseläke tai jos leskeneläkkeen vähentäminen on tehty 91 §:n mukaan, leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke.

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 80 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

Leskeneläke tarkistetaan 1 tai 2 momentissa tarkoitettuna eläkkeen alkamisesta lukien. Leskeneläkkeen vähentämisessä otetaan huomioon leskelle myönnetty eläke sekä lisäksi mainitun eläkkeen alkamista edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta leskelle ei ole myönnetty eläkettä.

101 §

101 §

Eläkehakemus

 Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 36 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.
 -----

159 §

159 §

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu ja 163 §:ssä sekä 186 §:n 5 momentissa tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu saadaan viivästyskorkeineen ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään.

Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu ja 163 §:ssä sekä 186 §:n 5 momentissa tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkeineen ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

184 §

184 §

Päätös kustannusten jakamisesta

Jos eläkelaitos laiminlyö maksaa sen vastuulle tulevista kustannuksista määrätyn maksun tai Eläketurvakeskus laiminlyö maksaa eläkelaitokselle määrätyn hyvityksen I momentissa tarkoitetussa päätöksessä mainittuna eräpäivänä, maksun tai hyvityksen viivästymisen ajalta peritään korkolain 4 a §:n I momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen viivästyskorko. Viivästyskorkoa ei kuitenkaan peritä viivästymisen ajalta, joka johtuu siitä, että Eläketurvakeskus on yhdistänyt eläkelaitoksen maksettaviksi tulevia ja sille hyvitetäviä eriä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin työkyvyttömyyseläkehakemuksiin sovelletaan 36 ja 101 §:ää sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.

Sen estämättä, mitä työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (627/2009) voimaantulosäännöksen 1 ja 2 momentissa säädetään 68 §:n 2 momentista, päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta karttuu eläkettä 1,5 karttumisprosentin mukaan, jos päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on vuonna 2006 tai sen jälkeen ja jos uusin perustein määrättävä vanhuuseläke alkaa 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen tai uusin perustein määrättävän eläkkeen eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Tämän lain voimaan tullessa maksussa olevan tässä momentissa tarkoitetun eläkkeen määrän eläkelaitos tarkistaa 1 päivästä tammikuuta 2015.

2.

Laki**työntekijän eläkelain voimaanpanolain 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 26 §:n 3 momentti, sellaisena
 kuin se on laissa 1428/2011, sekä
lisätään 26 §:ään uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, ja uusi
 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

26 §

Ehdotus

26 §

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen saajalle myönnetään ensisijainen etuus tai hänelle myönnetyn ensisijaisen etuuden määrä muuttuu, sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, eläkkeeseen sovelletaan työntekijän eläkelain 92 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012, sekä 93 ja 94 §:n säännöksiä ensisijaisen etuuden vähentämisestä. Ensisijainen etuus vähennetään eläkkeensaajan saaman eläkkeen määrästä. Jos kuitenkin eläkkeen TEL-lain 8 ja 8 a §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan eläkkeestä. Ensisijaisen etuuden vähentäminen työntekijän eläkelain mukaan ei saa kuitenkaan pienentää eläkkeen määrää enempää kuin olisi tapahtunut, jos eläke olisi yhteensovitettu TEL-lain 8 tai 8 a §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.

 Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen

Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen

tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen TEL-lain 8 tai 8 a §:n mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta työntekijän eläkelain 92 ja 93 §:n sekä 94 §:n 2—4 momentin mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu TEL-lain 8 tai 8 a §:n mukaisesti.

tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen TEL-lain 8 tai 8 a §:n mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta työntekijän eläkelain 92 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012, sekä 93 §:n ja 94 §:n 2—4 momentin mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin olisi tapahtunut, jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu TEL-lain 8 tai 8 a §:n mukaisesti.

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaan myönnetyn perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan edunsaajien lukumäärän muuttumisen vuoksi, perhe-eläkkeen peruste jaetaan edunsaajien kesken siten kuin työntekijän eläkelain 85 ja 86 §:ssä säädetään. Tällöin perhe-eläkkeen peruste on edunjättäjän TEL-lain 7 h §:n 1 momentin mukainen, kuitenkin enintään mainitun lain 8 §:n 5 momentissa, tarkoitetun yhteensovitusrajan suuruinen eläke, sellaisina kuin mainitut lainkohdat olivat 31 päivänä joulukuuta 2004. Ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta siten kuin 4 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan eläkkeeseen, jonka määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

3.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain muuttamisesta annetun lain (794/2012) voimaantulosäännöksen 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyys-
turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 tai 3
momentissa tarkoitetun lisäpäiväoikeuden pe-
rusteella, oikeuteen jäädä varhennusvähen-
nyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeel-
le 62 vuoden iässä, sovelletaan 12 §:n 3 mo-
menttia ja 13 §:n 1 momenttia sellaisina kuin
ne olivat voimassa tämän lain voimaan tulles-
sa.

Ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän,
joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyys-
turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoi-
tetun lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeu-
teen jäädä varhennusvähennyksellä vähentä-
mättömälle vanhuuseläkkeelle 62 vuoden
iässä, sovelletaan 12 §:n 3 momenttia ja 13
§:n 1 momenttia sellaisina kuin ne olivat
voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

4.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan merimieseläkelain (1290/2006) 96 §:n 4 momentti,
muutetaan 36 §, 93 §:n 1 ja 2 momentti, 94 §:n 2 momentti, 96 §:n 3 momentti ja 147 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 147 §:n 1 momentti laissa 1168/2007, sekä
lisätään 95 §:ään siitä lailla 629/2009 kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti, lakiin uusi 96 a § ja 103 §:ään uusi 2 momentti, jolloin 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

36 §

36 §

*Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen**Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen*

Ennen kuin eläkekassa tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty.

Ennen kuin eläkekassa tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on *selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkekassa antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 27 §:n mukaan.*

93 §

93 §

*Leskeneläkkeen vähentäminen**Leskeneläkkeen vähentäminen*

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakeihin ja niihin rinnastettaviin lakeihin perustuvat eläkkeet vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 97 ja 98 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työky-

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakeihin ja niihin rinnastettaviin lakeihin perustuvat eläkkeet vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 97 ja 98 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden

vyttömyyseläkkeen määräisenä. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä (*lesken laskennallinen eläke*). Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla, Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. *Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saaman vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty.* Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. *Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, jonka hän on ansainnut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä.* Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla, Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

94 §

Leskeneläkkeen vähentämisen ajankohta

Jos edunjättäjän kuollessa hänen ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, leskeneläkettä ei vähennetä ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta. Tällöin lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä työkyvyttömyyseläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavas-

94 §

Leskeneläkkeen vähentämisen ajankohta

Jos edunjättäjän kuollessa hänen ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, leskeneläkettä ei vähennetä ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta. Tällöin lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä työkyvyttömyyseläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutta-

sa määrin työkyvyttömäksi nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta.

vassa määrin työkyvyttömäksi nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta. *Jos leski tuolloin on täyttänyt vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä vanhuuseläkettä, jonka hän on ansainnut nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltäneen vuoden loppuun mennessä.*

95 §

95 §

Leskeneläkkeen vähentämisen peruste ja määrä

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

96 §

96 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 1 momentissa tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty. *Lisäksi leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien mukainen eläke muuna kuin osaaikaeläkkeenä.*

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 1 momentissa tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty.

(4 mom. kumotaan)

96 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Jos leskeneläkettä ensimmäistä kertaa vähennettäessä lesken omana eläkkeenä on otettu huomioon laskennallinen työkyvyttömyyseläke tai jos leskeneläkkeen vähentäminen on tehty 96 §:n mukaan, leskeneläke tar-

kistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke.

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 86 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

Leskeneläke tarkistetaan 1 tai 2 momentissa tarkoitetun eläkkeen alkamisesta lukien. Leskeneläkkeen vähentämisessä otetaan huomioon leskelle myönnetty eläke sekä lisäksi mainitun eläkkeen alkamista edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta leskelle ei ole myönnetty eläkettä.

103 §

103 §

Eläkehakemus

 Jos työntekijällä on oikeus 25 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkekassa antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 36 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.
 -----

147 §

147 §

Eläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Tämän lain perusteella määrätty eläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen saadaan ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään.

Eläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus

Tämän lain perusteella määrätty eläkevakuutusmaksu ja 151 §:ssä tarkoitettu korotettu eläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä ole-
viin työkyvyttömyyseläkehakemuksiin sovelle-
taan 36 ja 103 §:ää sellaisina kuin ne olivat
tämän lain voimaan tullessa.

Sen estämättä, mitä merimieseläkelain
muuttamisesta annetun lain (629/2009) voi-
maantulosäännöksen 1 ja 2 momentissa sää-
detään 69 §:n 2 momentista ja 75 §:n 2 mo-
mentista, päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen
ajalta tulevan ajan eläkkeen perusteena ole-
vasta ansiosta karttuu eläkettä 1,6 karttumis-
prosentin mukaan 69 §:n 2 momentin perus-
teella ja 1,5 karttumisprosentin mukaan
75 §:n 2 momentin perusteella, jos päätty-
neen työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtu-
ma on vuonna 2006 tai sen jälkeen ja jos uu-
sin perustein määrättävä vanhuuseläke alkaa
1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen
tai uusin perustein määrättävän eläkkeen
eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta
2010 tai sen jälkeen. Tämän lain voimaan
tullessa maksussa olevan tässä momentissa
tarkoitettun eläkkeen määrän eläkekassa tar-
kistaa 1 päivästä tammikuuta 2015.

5.

Laki**merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain voimaanpanosta annetun lain (1291/2006) 20 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1430/2011, sekä
lisätään 20 §:ään uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, ja uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

20 §

Ehdotus

20 §

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen saajalle myönnetään ensisijainen etuus tai hänelle myönnetyn ensisijaisen etuuden määrä muuttuu, sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, eläkkeeseen sovelletaan uuden lain 97 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012 sekä 98 ja 99 §:n säännöksiä ensisijaisen etuuden vähentämisestä. Ensisijainen etuus vähennetään eläkkeensaajan saaman eläkkeen määrästä. Jos kuitenkin eläkkeen työntekijäin eläkelain 8 ja 8 a §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan eläkkeestä. Ensisijaisen etuuden vähentäminen uuden lain mukaan ei saa kuitenkaan pienentää eläkkeen määrää enempää kuin olisi tapahtunut, jos eläke olisi yhteensovitettu työntekijäin eläkelain 8 tai 8 a §:n, sellaisena kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.

 Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työ-

Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kui-

kyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen vanhan lain 27 §:n mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös aiemmin voimassa olleen työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta uuden lain 97 ja 98 §:n sekä 99 §:n 2—4 momentin mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu vanhan lain 27 §:n mukaisesti.

tenkin edunjättäjän eläkkeen vanhan lain 27 §:n mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös aiemmin voimassa olleen työntekijäin eläkelain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta uuden lain 97 §:n, *sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012* sekä 98 §:n ja 99 §:n 2—4 momentin mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin olisi tapahtunut, jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu vanhan lain 27 §:n mukaisesti.

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen vanhan lain mukaan myönnetyn perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan edunsaajien lukumäärän muuttumisen vuoksi, perhe-eläkkeen peruste jaetaan edunsaajien kesken siten kuin uuden lain 90 ja 91 §:ssä säädetään. Tällöin perhe-eläkkeen peruste on edunjättäjän työntekijäin eläkelain 7 h §:n 1 momentin mukainen, kuitenkin enintään mainitun lain 8 §:n 5 momentissa, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, tarkoitetun yhteensovitusrajan suuruinen eläke. Ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta siten kuin 4 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan eläkkeeseen, jonka määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

6.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain muuttamisesta annetun lain (796/2012) voimaantulosäännök-
sen 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyys-
turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 tai 3
momentissa tarkoitetun lisäpäiväoikeuden pe-
rusteella, oikeuteen jäädä varhennusvähen-
nyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeel-
le 62 vuoden iässä sovelletaan 11 §:n 3 ja 13
§:n 1 momenttia sellaisina kuin ne olivat
voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän,
joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyys-
turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoi-
tetun lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeu-
teen jäädä varhennusvähennyksellä vähentä-
mättömälle vanhuuseläkkeelle 62 vuoden
iässä sovelletaan 11 §:n 3 ja 13 §:n 1 mo-
menttia sellaisina kuin ne olivat voimassa
tämän lain voimaan tullessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

7.

Laki**yrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 84 §:n 4 momentti,
muutetaan 33 §, 81 §:n 1 ja 2 momentti, 82 §:n 2 momentti, 84 §:n 3 momentti ja 120 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 120 §:n 1 momentti laissa 1166/2007, sekä
lisätään 83 §:ään siitä lailla 630/2009 kumotun 4 momentin tilalle uusi 4 momentti, lakiin uusi 84 a § ja 91 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

33 §

33 §

*Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen**Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen*

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on varmistettava, että yrittäjän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty.

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on *selvitettävä, onko yrittäjällä oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että yrittäjän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos yrittäjällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 24 §:n mukaan.*

81 §

81 §

*Leskeneläkkeen vähentäminen**Leskeneläkkeen vähentäminen*

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakien ja niihin rinnastettavien lakien mukaiset eläkkeet vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huo-

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakien ja niihin rinnastettavien lakien mukaiset eläkkeet vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. *Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saaman*

mioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka on maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä (*lesken laskennallinen eläke*). Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen työnsä ulkomailla tai Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka on maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä. *Jos leski on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän viimeistään edunjättäjän kuolinpäivänä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä.* Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen työnsä ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

82 §

Leskeneläkkeen vähentämisen ajankohta

Jos edunjättäjän kuollessa hänen ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, leskeneläkettä ei vähennetä ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta. Tällöin lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä työkyvyttömyyseläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta.

82 §

Leskeneläkkeen vähentämisen ajankohta

Jos edunjättäjän kuollessa hänen ja lesken kanssa samassa taloudessa asui lapsi tai lapsia, joilla on oikeus lapseneläkkeeseen edunjättäjän jälkeen, leskeneläkettä ei vähennetä ennen kuin nuorin lapsista täyttää 18 vuotta. Tällöin lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä työkyvyttömyyseläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta. *Jos leski tuolloin on täyttänyt vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan*

iän, lesken laskennallisena eläkkeenä pidetään sitä vanhuuseläkettä, jonka hän on ansainnut nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltäneen vuoden loppuun mennessä.

83 §

83 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

84 §

84 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty. *Lisäksi leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien mukainen eläke muuna kuin osaaikaeläkkeenä.*

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin lesken eläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty.

(4 mom. kumotaan)

84 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Jos leskeneläkettä ensimmäistä kertaa vähennettäessä lesken omana eläkkeenä on otettu huomioon laskennallinen työkyvyttömyyseläke tai jos leskeneläkkeen vähentäminen on tehty 84 §:n mukaan, leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke.

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 74 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

Leskeneläke tarkistetaan 1 tai 2 momentissa tarkoitetun eläkkeen alkamisesta lukien. Leskeneläkkeen vähentämisessä otetaan huomioon leskelle myönnetty eläke sekä lisäksi mainitun eläkkeen alkamista edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta leskelle ei ole myönnetty eläkettä.

91 §

91 §

Eläkehakemus

Jos yrittäjällä on oikeus 22 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 33 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

120 §

120 §

*Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus**Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus*

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu ja 122 §:ssä sekä 143 §:n 3 momentissa tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu saadaan viivästyskorkoineen ulosmitata ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu ja 122 §:ssä sekä 143 §:n 3 momentissa tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

*Tämän lain voimaan tullessa vireillä ole-
viin työkyvyttömyyseläkehakemuksiin sovelle-
taan 33 ja 91 §:ää sellaisina kuin ne olivat
tämän lain voimaan tullessa.*

*Sen estämättä, mitä yrittäjän eläkelain
muuttamisesta annetun lain (630/2009) voi-
maantulosäännöksen 1 ja 2 momentissa sää-
detään 65 §:n 2 momentista, päättyneen työ-
kyvyttömyyseläkkeen ajalta tulevan ajan
eläkkeen perusteena olevasta ansiosta kart-
tuu eläkettä 1,5 karttumisprosentin mukaan,
jos päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen eläke-
tapahtuma on vuonna 2006 tai sen jälkeen ja
jos uusin perustein määrättävä vanhuuseläke
alkaa 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jäl-
keen tai uusin perustein määrättävän eläk-
keen eläketapahtuma on 1 päivänä tammi-
kuuta 2010 tai sen jälkeen. Tämän lain voi-
maan tullessa maksussa olevan tässä momen-
tissa tarkoitetun eläkkeen määrän eläkelaitos
tarkistaa 1 päivästä tammikuuta 2015.*

8.

Laki

yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1273/2006) 26 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1432/2011, sekä
lisätään 26 §:ään uusi 3 ja 5 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi ja nykyinen 4 momentti siirtyy 6 momentiksi seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

26 §

26 §

Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen YEL-lain mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen saajalle myönnetään ensisijainen etuus tai hänelle myönnetyn ensisijaisen etuuden määrä muuttuu, sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, eläkkeeseen sovelletaan yrittäjän eläkelain 85 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012 sekä 86 ja 87 §:n säännöksiä ensisijaisen etuuden vähentämisestä. Ensisijainen etuus vähennetään eläkkeensaajan saaman eläkkeen määrästä. Jos kuitenkin eläkkeen TEL-lain 8 ja 8 a §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan eläkkeestä. Ensisijaisen etuuden vähentäminen työntekijän eläkelain mukaan ei saa kuitenkaan pienentää eläkkeen määrää enempää kuin olisi tapahtunut, jos eläke olisi yhteensovitettu TEL-lain 8 tai 8 a §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.

Perhe-eläke, joka perustuu edunjättäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perus-

kin edunjättäjän eläkkeen YEL-lain mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös aiemmin voimassa olleen työntekijän eläkelain (395/1961) 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen saajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta yrittäjän eläkelain 85 ja 86 §:n sekä 87 §:n 2—4 momentin mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu YEL-lain mukaisesti.

teella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen TEL-lain 8 tai 8 a §:n mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta yrittäjän eläkelain 85 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012 sekä 86 §:n ja 87 §:n 2—4 momentin mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin olisi tapahtunut, jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu TEL-lain 8 tai 8 a §:n mukaisesti.

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaan myönnetyn perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan edunsaajien lukumäärän muuttumisen vuoksi, perhe-eläkkeen peruste jaetaan edunsaajien kesken siten kuin yrittäjän eläkelain 78 ja 79 §:ssä säädetään. Tällöin perhe-eläkkeen peruste on edunjättäjän TEL-lain 7 h §:n 1 momentin mukainen, kuitenkin enintään mainitun lain 8 §:n 5 momentissa, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, tarkoitetun yhteensovitusrajan suuruinen eläke. Ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta siten kuin 4 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan eläkkeeseen, jonka määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

9.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 28 §, 50 §:n 1 momentti, 82 §:n 1, 2 ja 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 28 § laissa 1170/2007, sekä
lisätään 86 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

28 §

28 §

*Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus**Työeläkevakuutusmaksun ulosottokelpoisuus*

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu ja 12 §:n 4 momentissa sekä 24 §:ssä tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu saadaan viivästyskorkoineen ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Eläkelaitoksen tämän lain perusteella määräämä työeläkevakuutusmaksu ja 12 §:n 4 momentissa sekä 24 §:ssä tarkoitettu korotettu työeläkevakuutusmaksu viivästyskorkoineen ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

50 §

50 §

*Työkyvyttömyyseläkeasian käsittely**Työkyvyttömyyseläkeasian käsittely*

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on varmistettava, että maatalousyrittäjän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty.

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on selvitettävä, onko maatalousyrittäjällä oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että maatalousyrittäjän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos maatalousyrittäjällä on oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 44 §:n mukaan.

82 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakien ja niihin rinnastettavien lakien mukaiset eläkkeet vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka on maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä (*lesken laskennallinen eläke*). Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla, Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

Tätä lakia toimeenpantaessa leskeneläkkeeseen sovelletaan lisäksi, mitä:

1) työntekijän eläkelain 89 §:ssä säädetään eläkkeen vähentämisen ajankohdasta;

82 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Lesken ansiotyön perusteella saamat työeläkelakien ja niihin rinnastettavien lakien mukaiset eläkkeet vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. *Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saaman vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty.* Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka on maksettava leskelle ulkomailta taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä *tai jos leski edunjättäjän kuolinpäivänä on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjättäjän kuolinvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä.* Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain alaista.

Tätä lakia toimeenpantaessa leskeneläkkeeseen sovelletaan lisäksi, mitä:

1) työntekijän eläkelain 89 §:ssä säädetään eläkkeen vähentämisen ajankohdasta;

2) työntekijän eläkelain 90 §:ssä säädetään eläkkeen vähennyksen perusteesta ja määräs-
tä; ja

3) työntekijän eläkelain 91 §:ssä säädetään eläkkeen vähentämisestä erityistilanteissa.

2) työntekijän eläkelain 90 §:ssä säädetään eläkkeen vähennyksen perusteesta ja määräs-
tä;

3) työntekijän eläkelain 91 §:ssä säädetään eläkkeen vähentämisestä erityistilanteissa; ja

4) työntekijän eläkelain 91 a §:ssä sääde-
tään eläkkeen tarkistamisesta.

86 §

86 §

Eläkehakemus

-----
*Jos maatalousyrittäjällä on oikeus 42 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 50 §:n perusteella ennakkopää-
töksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntou-
tushakemusta.*

-----
*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

*Tämän lain voimaan tullessa vireillä ole-
vaan työkyvyttömyyseläkehakemukseen so-
velletaan 50 §:n 1 momenttia ja 86 §:ää sel-
laisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tul-
lessa.*

*Sen estämättä, mitä maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta annetun lain (632/2009) voimaantulosäännöksen 1 ja 2 momentissa säädetään 71 §:n 2 momentista, päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta tu-
levan ajan eläkkeen perusteena olevasta an-
siosta karttuu eläkettä 1,5 karttumisprosentin
mukaan, jos päättyneen työkyvyttömyyseläk-
keen eläketapahtuma on ollut vuonna 2006
tai sen jälkeen ja jos uusin perustein määrät-
tävä vanhuuseläke on alkanut 1 päivänä
tammikuuta 2010 tai sen jälkeen tai uusin pe-
rustein määrättävän eläkkeen eläketapahtu-
ma on ollut 1 päivänä tammikuuta 2010 tai
sen jälkeen. Tämän lain voimaan tullessa
maksussa olevan tässä momentissa tarkoite-
tun eläkkeen määrän eläkelaitos tarkistaa
1 päivästä tammikuuta 2015.*

10.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1281/2006) 25 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1434/2011, sekä
lisätään 25 §:ään uusi 3 ja 5 momentti, jolloin muutettu 3 momentti siirtyy 4 momentiksi ja nykyinen 4 momentti siirtyy 6 momentiksi seuraavasti:

Voimassa oleva laki

25 §

Ehdotus

25 §

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleiden työsuhde-eläkelakien mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- tai vanhuuseläkkeen saajalle myönnetään ensisijainen etuus tai hänelle myönnetyn ensisijaisen etuuden määrä muuttuu, sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, eläkkeeseen sovelletaan työntekijän eläkelain 92 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2012 sekä 93 ja 94 §:n säännöksiä ensisijaisen etuuden vähentämisestä. Ensisijainen etuus vähennetään eläkkeensaajan saaman eläkkeen määrästä. Jos kuitenkin eläkkeen TEL-lain 8 ja 8 a §:n, sellaisina kuin lainkohdat olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös mainitun lain 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan eläkkeestä. Ensisijaisen etuuden vähentäminen työntekijän eläkelain mukaan ei saa kuitenkaan pienentää eläkkeen määrää enempää kuin olisi tapahtunut, jos eläke olisi yhteensovitettu TEL-lain 8 tai 8 a §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.

Perhe-eläke, joka perustuu edunjäntäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen MYEL-lain mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjäntäjän kuolles-

Perhe-eläke, joka perustuu edunjäntäjän ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen MYEL-lain mukaisesti määräytyneeseen eläkkeeseen, määräytyy edunjäntäjän kuolles-

saan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen MYEL-lain mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös aiemmin voimassa olleen työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta maatalousyrittäjän eläkelain 83 §:n 1—3 kohdan mukaisesti. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu MYEL-lain mukaisesti.

saan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Jos kuitenkin edunjättäjän eläkkeen MYEL-lain mukaisessa yhteensovituksessa oli otettu huomioon myös aiemmin voimassa olleen *TEL-lain* 8 §:n 1 momentissa mainittu ensisijainen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan edunjättäjän eläkkeestä. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke. Jos perhe-eläkkeen edunsaajalle myönnetään ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus, se vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta maatalousyrittäjän eläkelain 83 §:n 1—3 kohdan mukaisesti, *sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2012*. Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin olisi tapahtunut, jos perhe-eläke olisi yhteensovitettu MYEL-lain mukaisesti.

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen MYEL-lain mukaan myönnetyn perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan edunsaajien lukumäärän muuttumisen vuoksi, perhe-eläkkeen peruste jaetaan edunsaajien kesken siten kuin maatalousyrittäjän eläkelain 80 §:ssä säädetään. Tällöin perhe-eläkkeen peruste on edunjättäjän TEL-lain 7 h §:n 1 momentin mukainen, kuitenkin enintään mainitun lain 8 §:n 5 momentissa, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuussa 2004, tarkoitetun yhteensovitusrajan suuruinen eläke. Ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus vähennetään perhe-eläkkeen perusteesta siten kuin 4 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan eläkkeeseen, jonka määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

11.

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain (549/2003) 22 §, 88 §:n 1 ja 3 momentti, 91 §:n 1 momentti ja 134 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 22 §, 88 §:n 1 ja 3 momentti ja 91 §:n 1 momentti laissa 1293/2006 sekä 134 §:n 1 momentti laissa 461/2008, sekä
lisätään 91 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1293/2006, uusi 2—4 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 5 momentiksi ja 98 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1293/2006 ja 1177/2011, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyy 3—5 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

22 §

Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen

Ennen kuin *kunnallinen* eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että hakijan mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että hakijalle annetaan tietoa kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.

Ehdotus

22 §

Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on *selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 17 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 17 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 102 §:n mukaan.* Jos eläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että hakijalle annetaan tietoa kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.

88 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Leskeneläkettä määrättäessä otetaan huomioon lesken työeläkkeet. Lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 76 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Lisäksi otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjäntäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta (*lesken laskennallinen eläke*). Jos leski on työskennellyt ulkomailla taikka ollut Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelyyn taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusajakaansa luettava työskentely olisi tämän lain alaista.

---

88 §

Leskeneläkkeen vähentäminen

Leskeneläkettä määrättäessä otetaan huomioon lesken työeläkkeet. Lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 76 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. *Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saaman vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjäntäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty.* Lisäksi otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjäntäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta. *Jos leski edunjäntäjän kuolinpäivänä tai 2 momentissa tarkoitettua lapsen täyttäessä 18 vuotta on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttunut edunjäntäjän kuolinvuotta tai nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltäneen vuoden loppuun mennessä.* Jos leski on työskennellyt ulkomailla taikka ollut Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelyyn taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusajakaansa luettava työskentely olisi tämän lain alaista.

---

91 §

Leskeneläkkeen tarkistus

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 90 §:n 1 momentissa tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty. *Lisäksi leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien mukainen eläke muuna kuin osaaikaeläkkeenä.*

91 §

Leskeneläkkeen tarkistus

Leskeneläke tarkistetaan, kun lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 90 §:n 1 momentissa tarkoitetut edellytykset eivät enää täyty.

Jos leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä lesken omana eläkkeenä on otettu huomioon laskennallinen työkyvyttömyyseläke tai jos leskeneläkkeen vähentäminen on tehty 90 §:n perusteella, leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke.

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 60 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

Leskeneläke tarkistetaan 2 tai 3 momentissa tarkoitetun eläkkeen alkamisesta lukien. Leskeneläkkeen vähentämisessä otetaan huomioon leskelle myönnetty eläke sekä lisäksi mainitun eläkkeen alkamista edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta leskelle ei ole myönnetty eläkettä.

---

98 §

98 §

Eläkkeen hakeminen

Jos työntekijällä on oikeus 17 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhteydessä 22 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

---

134 §

Maksun perintä ja maksusaatavan vanhentuminen

Kunnallisen eläkelaitoksen on määrättävä tähän lakiin perustuva maksu viiden vuoden kuluessa saatavan syntymisestä. Maksuosaatavan katsotaan syntyvän tämän lain mukaisen lopullisen maksun eräpäivänä. Tämän lain perusteella määrätty maksu sekä sille suorituksen viivästymisen ajalta korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

---

134 §

Maksun perintä ja maksusaatavan vanhentuminen

Kunnallisen eläkelaitoksen on määrättävä tähän lakiin perustuva maksu viiden vuoden kuluessa saatavan syntymisestä. Maksuosaatavan katsotaan syntyvän tämän lain mukaisen lopullisen maksun eräpäivänä. Tämän lain perusteella määrätty maksu sekä sille suorituksen viivästymisen ajalta korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko ovat suoraan ulosottokelpoisia. Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan työkyvyttömyyseläkehakemukseen sovelletaan 22 ja 98 §:ää sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.

12.

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännösten muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain (713/2004) voimaantulosään-
 nöksen 13 momentti ja 14 momentti,
 sellaisena kuin niistä on 14 momentti laissa 1448/2011, sekä
lisätään voimaantulosäännökseen uusi 14 a momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

13. Jos työntekijällä on oikeus kunnallisen eläkelain mukaiseen eläkkeeseen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti ja hänelle myönnetään tämän lain voimaantulon jälkeen työeläkelain perusteella karttunut eläke, jota ei ole yhteensovitettu työntekijäin eläkelain ennen 1 päivää tammikuuta 2005 voimassa olleen 8 §:n mukaisesti, tai tällaisen eläkkeen määrää muutetaan, edellä mainittu kunnallisen eläkelain mukainen eläke yhteensovitetaan siten kuin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kunnallisen eläkelain 76 §:ssä säädetään, kuitenkin niin, että kunnallisen eläkelain mukaisesta eläkkeestä vähennetään yhteensovitusrajan ylittävästä osasta sama suhteellinen osuus kuin kunnallisen eläkelain mukainen eläke on työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 3—5 ja 7—9 kohdassa mainittujen eläkkeiden yhteismäärästä. Edellä mainittua yhteensovitusta tehtäessä ei kuitenkaan oteta huomioon eläkettä, joka on karttunut 31 päivän joulukuuta 2004 jälkeen.

14. Perhe-eläke määräytyy 84 ja 87 §:n mukaisesti myös sellaisen edunjäätäjän jälkeen, jonka saama eläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Jos edunjäätäjän eläke oli yhteensovitettu ensisijaisen etuuden kans-

13. *Sen estämättä mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan 31 päivänä joulukuuta 2012 voimassa olleen kunnallisen eläkelain 76 ja 77 §:ää myös eläkkeisiin, jotka on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Ensisijainen etuus vähennetään eläkkeen saajan saaman eläkkeen määrästä. Jos eläkkeen määrässä oli otettu huomioon myös ensisijaisen etuus, ensisijaisen etuuden vaikutus poistetaan eläkkeestä. Ensisijaisen etuuden vähentäminen kunnallisen eläkelain mukaan ei saa kuitenkaan pienentää eläkkeen määrää enempää kuin olisi tapahtunut, jos eläke olisi yhteensovitettu kunnallisen eläkelain 76 §:n, sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.*

14. Perhe-eläke määräytyy 84 ja 87 §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2012, mukaisesti myös sellaisen edunjäätäjän jälkeen, jonka saama eläke on määrätty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Jos edun-

sa, perhe-eläkkeen perusteena käytetään edunjättäjän eläkettä, jonka yhteensovituksessa ei ole otettu huomioon ensisijaista etuutta.

jättäjän eläke oli yhteensovitettu ensisijaisen etuuden kanssa, perhe-eläkkeen perusteena käytetään edunjättäjän eläkettä, jonka yhteensovituksessa ei ole otettu huomioon ensisijaista etuutta. *Mainittujen säännösten mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin olisi tapahtunut, jos perhe-eläke olisi yhteen sovitettu kunnallisen eläkelain 87 §:n sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.*

14 a. Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan tämän lain 84, 87 ja 97 §:ää myös sellaiseen perhe-eläkkeeseen, joka on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti ja jonka määrää tarkistetaan edunsaajien lukumäärän muuttumisen vuoksi. Perhe-eläkkeen perusteena on 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleiden säännösten mukaisesti muiden työeläkelakien mukaisten eläkkeiden kanssa yhteensovitettu edunjättäjän eläke. Ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus vähennetään perhe-eläkkeestä siten kuin 14 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan eläkkeeseen, jonka määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

13.

Laki**kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain muuttamisesta annetun lain (801/2012) voimaantulosäännöksen 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyys-turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeuteen jäädä varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä sovelletaan 13 §:n 3 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyys-turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoit-
 tetun lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeuteen jäädä varhennusvähennyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä sovelletaan 13 §:n 3 momenttia sellai-sena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

14.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan valtion eläkelain (1295/2006) 88 §:n 4 momentti,
muutetaan 37 §, 86 §:n 1 ja 3 momentti, 88 §:n 3 momentti ja 139 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 37 § laissa 468/2010 sekä 139 § laissa 553/2012, sekä
lisätään lakiin uusi 88 a § ja 100 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy
 3 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

37 §

37 §

*Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen**Kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen*

Ennen kuin *kunnallinen* eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on varmistuttava siitä, että työntekijän mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty.

Ennen kuin eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on *selvitettävä, onko työntekijällä oikeus 24 §:n mukaiseen kuntoutukseen ja varmistettava, että työntekijän mahdollisuudet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen on selvitetty. Jos työntekijällä on oikeus 24 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa oikeudesta kuntoutukseen ennakkopäätöksen 107 §:n mukaan.*

86 §

86 §

*Leskeneläkkeen vähentäminen**Leskeneläkkeen vähentäminen*

Työeläkelakeihin perustuvat eläkkeet, joita leski saa ansiotyön perusteella, vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 73 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. Lisäksi les-

Työeläkelakeihin perustuvat eläkkeet, joita leski saa ansiotyön perusteella, vähentävät leskeneläkettä. Leskeneläkettä vähennettäessä lesken saamat eläkkeet otetaan huomioon vähentämättä niistä 73 §:ssä tarkoitettuja ensisijaisia etuuksia ja lesken saama osatyökyvyttömyyseläke otetaan huomioon täyden työkyvyttömyyseläkkeen määräisenä. *Les-*

keneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

keneläkettä vähennettäessä lesken saaman vanhuuseläkkeen lisäksi otetaan huomioon lesken edunjättäjän kuolinvuotta edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaitsema eläke siitä työstä, josta eläkettä ei ole vielä myönnetty. Lisäksi leskeneläkettä vähennettäessä otetaan huomioon edellä mainittua eläkettä vastaava etuus, joka maksetaan tai olisi maksettava leskelle ulkomailta tai Euroopan unionin toimielimen taikka kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta (*lesken laskennallinen eläke*). Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain mukaista.

Jos leski ei saa 1 momentissa tarkoitettua eläkettä, lesken työeläkkeenä pidetään kuitenkin sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi edunjättäjän kuolinpäivänä tai sinä päivänä, jona 2 momentissa tarkoitettu lapsi täyttää 18 vuotta. *Jos leski edunjättäjän kuolinpäivänä tai 2 momentissa tarkoitettun lapsen täyttäessä 18 vuotta on täyttänyt jonkin työeläkelain mukaisen vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka hänelle on karttanut edunjättäjän kuolinvuotta tai nuorimman lapsen 18 vuoden iän täyttämistä edeltäneen vuoden loppuun mennessä.* Jos leski on työskennellyt ulkomailla tai Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksessa, lesken työeläkkeenä pidetään sitä laskennallista eläkettä, joka leskelle olisi myönnetty, jos hänen ulkomailla työskentelynsä taikka Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön palvelukseen perustuvaan vakuutusaikaan luettava työskentelynsä olisi tämän lain mukaista.

88 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläke tarkistetaan, jos lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty. *Lisäksi leskeneläke tarkistetaan,*

88 §

Leskeneläkkeen vähentäminen erityistilanteissa

Leskeneläke tarkistetaan, jos lesken olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, jonka takia 1 momentissa tarkoitettut edellytykset eivät enää täyty.

jos leskelle myönnetään työeläkelakien mukainen eläke muuna kuin osa-aikaeläkkeenä.

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

(4. mom. kumotaan)

88 a §

Leskeneläkkeen tarkistaminen

Jos leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä lesken omana eläkkeenä on otettu huomioon laskennallinen työkyvyttömyyseläke tai jos leskeneläkkeen vähentäminen on tehty 88 §:n perusteella, leskeneläke tarkistetaan, kun leskelle myönnetään työeläkelakien tai niihin rinnastettavien lakien mukainen vanhuuseläke tai työkyvyttömyyseläke.

Leskeneläke tarkistetaan myös, jos leskeneläkettä vähennettäessä huomioon otettu lesken saama työkyvyttömyyseläke lakkaa ja leskelle myöhemmin myönnetään uusi eläke, johon ei sovelleta 67 §:n säännöksiä eläkkeen myöntämisestä entisin perustein.

Leskeneläke tarkistetaan 1 tai 2 momentissa tarkoitetun eläkkeen alkamisesta lukien. Leskeneläkkeen vähentämisessä otetaan huomioon leskelle myönnetty eläke sekä lisäksi mainitun eläkkeen alkamista edeltäneen vuoden loppuun mennessä ansaittu eläke siitä työstä, josta leskelle ei ole myönnetty eläkettä.

Leskeneläkettä tarkistettaessa käytetään samaa eläkkeen vähennyksen perustetta kuin leskeneläkettä ensimmäisen kerran vähennettäessä.

100 §

100 §

Eläkkeen hakeminen

Jos työntekijällä on oikeus 24 §:n mukaiseen kuntoutukseen, eläkelaitos antaa työkyvyttömyyseläkehakemuksen käsittelyn yhtey-

dessä 37 §:n perusteella ennakkopäätöksen työeläkekuntoutuksesta ilman kuntoutushakemusta.

-----

139 §

Eläkemaksun ulosottokelpoisuus

Kunnallisen eläkelaitoksen tämän lain perusteella maksettavaksi määräämä eläkemaksu viivästyskorkeineen on suoraan ulosottokelpoinen. Sen perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

139 §

Eläkemaksun ulosottokelpoisuus

Kunnallisen eläkelaitoksen tämän lain perusteella maksettavaksi määräämä eläkemaksu eläkemaksu viivästyskorkeineen on suoraan ulosottokelpoinen. *Näiden saatavien perinnästä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Saatavien perinnästä säädetään lisäksi saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999).*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan työkyvyttömyyseläkehakemukseen sovelletaan 37 ja 100 §:ää sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa.

15.

Laki

valtion eläkelain voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkelain voimaanpanosta annetun lain (1296/2006) 16 a §, sellaisena
kuin se on laissa 1451/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 7 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 a §

*Valtion eläkelain 73 ja 74 §:ää, sellaisena
kuin niistä jälkimmäinen oli 31 päivänä jou-
lukuuta 2012, sovelletaan myös eläkkeisiin,
joissa eläke on myönnetty 31 päivänä joulu-
kuuta 2004 voimassa olleiden säännösten
mukaisesti. Ensisijainen etuus vähennetään
eläkkeen saajan saaman eläkkeen määrästä.
Jos eläkkeen määrässä oli otettu huomioon
myös ensisijaisen etuus, ensisijaisen etuuden
vaikutus poistetaan eläkkeestä. Ensisijaisen
etuuden vähentäminen valtion eläkelain mu-
kaan ei saa kuitenkaan pienentää eläkkeen
määrää enempää kuin olisi tapahtunut, jos
eläke olisi yhteensovitettu VEL-lain 11–13
§:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä jou-
lukuuta 2004, mukaisesti.*

16 a §

Perhe-eläke määräytyy valtion eläkelain 81
ja 85 §:n mukaisesti myös sellaisen edunjättä-
jän jälkeen, jonka saama eläke on määrätty
VEL-lain mukaan, sellaisena kuin se oli en-
nen 1 päivää tammikuuta 2005. Jos edunjättä-
jän eläke oli yhteensovitettu ensisijaisen
etuuden kanssa, perhe-eläkkeen perusteena
käytetään edunjättäjän eläkettä, jonka yhteen-
sovituksessa ei ole otettu huomioon ensisi-
jaista etuutta.

16 a §

Perhe-eläke määräytyy valtion eläkelain 81
ja 85 §:n, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä
joulukuuta 2012, mukaisesti myös sellaisen
edunjättäjän jälkeen, jonka saama eläke on
määrätty VEL-lain mukaan, sellaisena kuin
se oli ennen 1 päivää tammikuuta 2005. Jos
edunjättäjän eläke oli yhteensovitettu ensisi-
jaisen etuuden kanssa, perhe-eläkkeen perus-
teena käytetään edunjättäjän eläkettä, jonka
yhteensovituksessa ei ole otettu huomioon
ensisijaista etuutta. *Mainittujen säännösten*

mukainen ensisijaisen etuuden vähentäminen ei saa kuitenkaan pienentää perhe-eläkkeen kokonaismäärää enempää kuin olisi tapahtunut, jos perhe-eläke olisi yhteen sovitettu valtion perhe-eläkelain 6 §:n sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2004, mukaisesti.

Valtion eläkekelain 81, 84 ja 85 §:ää sovelletaan myös sellaiseen perhe-eläkkeeseen, joka on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaisesti ja jonka määrää tarkistetaan edunsaajien lukumäärän muuttumisen vuoksi. Perhe-eläkkeen perusteena on valtion perhe-eläkelain 5 §:n 1 momentin mukainen eläke kuitenkin enintään 31 päivänä joulukuuta 2004 voimassa olleiden säännösten mukaisesti muiden työeläkelakien mukaisten eläkkeiden kanssa yhteensovitettu eläke. Ensisijaista etuutta vastaava perhe-eläke tai korvaus vähennetään perhe-eläkkeestä siten kuin 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan eläkkeeseen, jonka määrää tarkistetaan 1 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

16.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain (802/2012) voimaantulosäännöksen 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän, joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyys-
turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 tai
3 momentissa tarkoitetun lisäpäiväoikeuden
perusteella, oikeuteen jäädä varhennusvähen-
nyksellä vähentämättömälle vanhuuseläkkeel-
le 62 vuoden iässä sovelletaan 10 §:n 3 mo-
menttia ja 11 §:n 1 momenttia sellaisina kuin
ne olivat voimassa tämän lain voimaan tulles-
sa.

Ennen vuotta 1958 syntyneen työntekijän,
joka saa työttömyyspäivärahaa työttömyys-
turvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoi-
tetun lisäpäiväoikeuden perusteella, oikeu-
teen jäädä varhennusvähenyksellä vähentä-
mättömälle vanhuuseläkkeelle 62 vuoden
iässä sovelletaan 10 §:n 3 momenttia ja 11
§:n 1 momenttia sellaisina kuin ne olivat
voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

17.

Laki**kansaneläkelain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain (568/2007) 13 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

13 §

Kuntoutuksen varmistaminen

Ennen kuin Kansaneläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä sen tulee tarvittaessa varmistaa, että hakijan mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty.

Ehdotus

13 §

Kuntoutuksen varmistaminen

Ennen kuin Kansaneläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on selvitettävä, onko hakijalla oikeus Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen kuntoutukseen ja tarvittaessa ohjattava hänet muun lainsäädännön mukaiseen kuntoutukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan työkyvyttömyyseläkehakemukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

18.

Laki**kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain muuttamisesta annetun lain (803/2012) voimaantulosäännöksen 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ennen vuotta 1958 syntyneen henkilön, joka saa työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 tai 3 momentin perusteella, oikeuteen saada varhennusvähennyksellä vähentämätön vanhuuseläke sovelletaan 11 §:ää sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Ehdotus

Ennen vuotta 1958 syntyneen henkilön, joka saa työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n perusteella, oikeuteen saada varhennusvähennyksellä vähentämätön vanhuuseläke sovelletaan 11 §:ää sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

19.

Laki**takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta annetun lain (804/2012) voimaantulosäännöksen 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Edellä 2 momentin estämättä 7 §:n 1 momentin 1 kohtaa, sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan myös ennen vuotta 1958 syntyneeseen henkilöön, jolla on työeläkelakien tai kansaneläkelain (568/2007) mukaisesti oikeus saada varhennusvähennyksellä vähentämätön vanhuuseläke 62 vuoden iässä työttömyysturvain (1290/2002) 6 luvun 9 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettun lisäpäiväoikeuden perusteella.

Edellä 2 momentin estämättä 7 §:n 1 momentin 1 kohtaa, sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan myös ennen vuotta 1958 syntyneeseen henkilöön, jolla on työeläkelakien tai kansaneläkelain (568/2007) mukaisesti oikeus saada varhennusvähennyksellä vähentämätön vanhuuseläke 62 vuoden iässä työttömyysturvain (1290/2002) 6 luvun 9 §:ssä tarkoitettun lisäpäiväoikeuden perusteella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

20.

Laki**Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 1 momentin 7 kohta sekä 2 momentin 1, 2, 6, 9 ja 10 kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Eläketurvakeskuksen tehtävät**Eläketurvakeskuksen tehtävät*

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on:

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on:

7) tiedottaa ja antaa neuvontaa työeläkkeistä ottaen kuitenkin huomioon, mitä työntekijän eläkelain 211 §:ssä säädetään.

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on lisäksi:

1) valvoa työeläkelakien mukaisen vakuutusvelvollisuuden noudattamista ja ottaa tarvittaessa työnantajan kustannuksella eläkevakuutus siten kuin työntekijän eläkelain 186 ja 187 §:ssä sekä yrittäjien eläkelain 12 §:ssä säädetään;

2) ratkaista, sovelletaanko työhön työntekijän eläkelakia, yrittäjien eläkelakia tai maatalousyrittäjien eläkelakia ja antaa ratkaisusta asianosaisen pyynnöstä valituskelpoinen päätös siten kuin työntekijän eläkelain 10 §:ssä, yrittäjien eläkelain 1 §:ssä ja maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:ssä säädetään;

6) ratkaista, mikä eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen, siten kuin työntekijän eläkelain 111 §:ssä säädetään;

7) tiedottaa ja antaa neuvontaa työeläkkeistä ottaen kuitenkin huomioon, mitä työntekijän eläkelain 211 §:ssä ja yrittäjän eläkelain 153 §:ssä säädetään.

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on lisäksi:

1) valvoa työeläkelakien mukaisen vakuutusvelvollisuuden noudattamista ja ottaa tarvittaessa työnantajan kustannuksella eläkevakuutus siten kuin työntekijän eläkelain 186 ja 187 §:ssä sekä yrittäjän eläkelain 143 ja 144 §:ssä säädetään;

2) ratkaista, sovelletaanko työhön työntekijän eläkelakia, yrittäjän eläkelakia tai maatalousyrittäjän eläkelakia ja antaa ratkaisusta asianosaisen pyynnöstä valituskelpoinen päätös siten kuin työntekijän eläkelain 10 §:ssä, yrittäjän eläkelain 7 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 9 §:ssä säädetään;

6) ratkaista, mikä eläkelaitos on viimeisenä eläkelaitoksena toimivaltainen käsittelemään eläkehakemuksen, siten kuin työntekijän eläkelain 111 §:ssä, yrittäjän eläkelain 96 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 91 §:ssä säädetään;

9) lähettää työntekijälle tieto rekisteriin merkityistä eläkkeeseen oikeuttavista palkattomista ajoista, jos työntekijällä ei ole rekisteriin merkittyjä yksityisten alojen työeläkeläisten alaisia ansioita, sekä antaa niistä työntekijän pyynnöstä päätös siten kuin työntekijän eläkelain 75 §:ssä säädetään;

10) selvittää ja ratkaista työntekijän eläkelain 183 ja 184 §:ssä ja yrittäjien eläkeasetuksen (668/1969) 16—17 §:ssä tarkoitetulla tavalla kulujen jakautuminen eläkelaitosten välillä ja määrittellä yrittäjien eläkeasetuksen 17 a §:n mukainen valtion osuus sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukainen valtion kustannus;

9) lähettää työntekijälle tieto rekisteriin merkityistä eläkkeeseen oikeuttavista palkattomista ajoista, jos työntekijällä ei ole rekisteriin merkittyjä yksityisten alojen työeläkeläisten alaisia ansioita, sekä antaa niistä työntekijän pyynnöstä päätös siten kuin työntekijän eläkelain 75 b §:n 3 momentissa säädetään;

10) selvittää ja ratkaista työntekijän eläkelain 183 ja 184 §:ssä, yrittäjän eläkelain 142 §:ssä ja maatalousyrittäjän eläkelain 137 §:ssä tarkoitetulla tavalla kulujen jakautuminen eläkelaitosten välillä ja määrittellä yrittäjän eläkelain 140 §:n mukainen valtion osuus sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) mukainen valtion kustannus;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .